

SZAKDOLGOZAT

Nagy Noémi

2024

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Georgikon Campus

Vidékfejlesztési Agrármérnök alapképzési szak

**NYÁRÁDMENTE TURIZMUSA - AZ ALTERNATÍV TURIZMUS
FORMÁK NYÚJTOTTA LEHETŐSÉG A VIDÉKFEJLESZTÉSBEN**

Belső konzulens: Dr. Poór Judit
egyetemi docens

**Belső konzulens
intézete/tanszéke:** Matematika és
Természettudományi Alapok
Intézet
Matematika és Modellelés
Tanszék

Készítette: Nagy Noémi
BxBPGF
Levelező tagozat

Székelyudvarhely

2024

TARTALOMJEGYZÉK

1	BEVEZETÉS.....	1
1.1.	A téma jelenlegi helyzete és jelentősége	1
1.2.	Kutatási célkitűzések	2
2	SZAKIRODALMI ÁTTEKINTÉS	4
2.1	Az alternatív turizmus ismérvei és formái	4
2.1.1.	A turizmus rendszere.....	4
2.1.2.	A turizmus formái és a környezet fenntarthatósága, kapcsolatuk	7
2.1.3.	Az alternatív turizmus ismérvei	9
2.1.4.	Az alternatív turizmus formái, kapcsolatuk	11
2.2	A vidékfejlesztés alapelvei.....	14
2.2.1.	Az Európai Unió vidékfejlesztési politikája	15
2.2.2.	Az alternatív turizmusformák, mint a vidékfejlesztés és fenntarthatóság eszközei	16
2.2.3.	Románia vidékfejlesztési stratégiája.....	18
3	ANYAG ÉS MÓDSZERTAN	21
3.1.	Szekunder kutatás módszere	21
3.2.	Primer kutatás módszere	23
4	SAJÁT KUTATÁS EREDMÉNYEI	25
4.1.	Közép-romániai fejlesztési régió megyéinek szerepe a régió turizmusában	25
4.2.	A kérdőíves felmérés eredményei és értékelése	31
4.3.	Az alternatív turizmusformák kínálatának elemzése Nyárádmente térségében	42
4.4.	A kulturális turizmus és a zarándokturizmus helyzete Nyárádmente vidéki térségében	45
4.5.	A természetjáró és az ökoturizmus helyzete Nyárádmentén, a túraútvonalak feltérképezése.....	48
4.6.	A Nyárádmente vidéki térség adottságai, a Bekecs- hegy természetvédelmi terület vizsgálata.....	49
5	KÖVETKEZTETÉSEK ÉS JAVASLATOK.....	51
6	Összefoglaló	54
7	Irodalomjegyzék	56
8	Internetes hivatkozások	57
9	Ábrák és táblázatok jegyzéke	58

10	Melléklet	60
11	Végjegyzetek	65

*„Bekecs alatt Nyárád tere,
Ott egy kunyhó zsuppal fedve;
De belseje aranybánya,
Arany benne egy szép leányka.”*

1 BEVEZETÉS

1.1. A téma jelenlegi helyzete és jelentősége

A turizmus folyamatos fejlődést igényel napjaink változó piacán, fontos az utazni vágyók számára az új helyek felfedezése, új kultúrák, új emberek megismerése. Dinamikusan fejlődő ága az alternatív turizmus, mely révén az alternatív turisztikai formák megjelenése magába foglal olyan felelősségteljes utazásokat, amelyek a természet közeli tájak, fenntartható környezet zavartalan fennmaradását, egyben a kulturális értékek megismerését biztosítja.

Az 1980-as években megjelenő alternatív turizmusforma a természeti, kulturális értékekre helyezte a hangsúlyt, szelíd turizmusként is emlegetik. Amikor a tömegturizmus negatív hatásai erősödtek, ezt úgy kívánták enyhíteni, hogy az alternatív turizmus segítse a természeti környezet megőrzését és egy adott térség lakói életminőségének javítását.

A környezetszennyezés, mint globális probléma, ennek hatásai bolygónkra, rávezette a társadalmat arra, hogy próbáljon olyan intézkedéseket hozni, amely mérsékeli vagy megakadályozza a természeti értékek károsodását. A fenntartható turizmus előrehaladása a viszonylag kevésbé fejlődő vagy fejlődésben lévő területek, a kulturális értékek megőrzését eredményezi.

Dolgozatom elsődleges célja, hogy vizsgálatommal, a szakdolgozatomban megfogalmazott javaslatokkal is hozzájáruljak a természet egyensúlyának fenntartásához, a Nyárádment-i térség környezetének megőrzéséhez. Mivel e régió egyben szülőföldem is, hisz a Bekecs-hegy lábánál húzódó Nyárádremete község szülöttje vagyok, ezért fontosnak tartom e vidék fejlődését és környezetének fenntarthatóságát, ember és természet kapcsolatának helyreállítását. Nemrégiben hátrahagyva a kisvárosi életet, haza költöztem Nyárádremetére, célul tűzve ki egy erősebb közösség kialakítását. Úgy gondolom, hogy egy jól összetartó közösség az alapja a harmonikus vidéki életnek. Emellett szeretném felhasználni az egyetemi évek alatt szerzett tudásomat és tapasztalataimat. Aktívan kívánok részt venni a közösség

életében, legyen az szervezett sporttevékenység, természetjáró túrák vagy kulturális rendezvények. Úgy vélem, hogy ezek a tevékenységek nem csak a személyes fejlődésemhez járulnak hozzá, hanem egy gazdagabb, élénk vidéki élet kialakításához is.

Alapvető feladatnak tartom azt, hogy a jelen és jövő generációját arra neveljük, hogy hogyan őrizze meg az őt körülvevő természet viszonylag érintetlen formáját és a helyi kultúra fennmaradását.

A romániai Földgazdasági és Vidékfejlesztési Minisztérium Nyárádmente mikrorégiójának Helyi Fejlesztési Terve megfogalmazza, hogy a kistérséget a természeti erőforrások megőrzött állapota jellemzi, magas szintű biológiai sokféleséget biztosítva, ökoszisztémák társulását, az értékes erdőket és mezőgazdasági tájakat beleértve. Ezen gazdag természeti értékek nagy része védett, a Natura 2000 hálózata által lefedett területek, ugyanakkor hátrányos helyzetű térségek, ennek következtében maradtak meg érintetlenül. A természeti látványosságok saját maguk jelentős vonzerővel rendelkeznek, de nem képeznek piacképes turisztikai terméket megfelelő infrastruktúra kiépítése nélkül. (Ministerul Agriculturii si Dezvoltarii Rurale, 2011-2013)

1.2. Kutatási célkitűzések

Témaválasztásomat a környezet védelme iránti érdeklődésem határozta meg, mivel kapcsolatban áll minden olyan témával, amely közel áll hozzám, mint a növény- és állatvilág harmonikus kapcsolata, társadalmi értékek, új emberi kapcsolatok létesítése, hagyományaink megőrzése. Kutatásom során szeretném jobban megismerni az ágazatot és magát a térséget, többet megszeretnék tudni a témáról. Végző sorban motivált az egészséges életmód iránti érdeklődésem, amely valamilyen mozgásformát is maga után von. Ennek megfelelően a térség turisztikai fejlesztésével kapcsolatban főként a természetjárásra, de a kulturális turizmusra is helyezem a hangsúlyt, akár gyalogtúrázás vagy kerékpár igénybevételevel Nyárádmente térségében.

A fejlesztési javaslatok megfogalmazásához kapcsolódóan célkitűzésem, hogy megismerjem a Nyárádmentére érkező túrázni vágyók igényeit, hozzájáruljak kutatásommal a vidék fejlődéséhez, valamint a helyi turisztikai termékek kínálatának fellendítéséhez.

Hipotézisemet az alternatív turizmusformákkal kapcsolatban fogalmaztam meg.

Az alternatív turizmusformák elősegítik a Nyárádmente térség értékeinek felfedezését és megismerését az idelátogatók körében.

Az általam végzett kutatás segítségével a Nyárádmentére látogatók igényeit részletesebben megismerhetjük, amely lehetővé teszi a helyi turisztikai termékek kínálatának javítását, az infrastruktúra fejlesztését, a helyi gazdaság élénkítését és a turisztikai szolgáltatások minőségének növelését.

2 SZAKIRODALMI ÁTTEKINTÉS

2.1 Az alternatív turizmus ismérvei és formái

2.1.1. A turizmus rendszere

Már az ókorban utaztak az emberek a kultúrák között vallási zarándoklat és kereskedelmi célból. A lakhely és környezete állandó vagy átmeneti elhagyása évezredek óta emberi tevékenység. Azonban az első turisták az 1800-as években jelentek meg, amikor a gazdagabb társadalmi rétegek Európa különböző részeire utaztak kikapcsolódás és élményszerzés céljából. Ebben a korszakban még nem beszélhetünk sem tömegturizmusról, sem alternatív turizmusformákról. A turizmus fogalmának kezdetekben a „Grand Tour” volt az alapja, melynek időpontja körülbelül a XV. és a XVII. századra tehető, amely egy hosszabb utazás volt Európa fontosabb városaiban, művészeti, kulturális és történelmi látványosságokat kereshettek fel az érdeklődők. (Glózik, 2011).

A turizmus fogalmának evolúciója azonban az idők folyamán jelentősen megváltozott. Számos definíció született az idők során, amelyek folyamatosan változtak a társadalmi, kulturális, gazdasági és környezeti hatásnak köszönhetően. A turizmus Glücksmannⁱ szerint *„távolság áthidalása személyek által olyan helyre, ahol nem rendelkezik állandó lakással.”*

Hunziker és Krapfⁱⁱ 1942. évi megfogalmazásában a turizmus, másnéven idegenforgalom nem helybéli személyek nem haszonszerzési célú tartózkodásával van kapcsolatban.

Az Idegenforgalmi Tudományos Szakértők Nemzetközi Szövetsége (AIESTⁱⁱⁱ) 1954- ben helyesbítette Hunziker és Krapf definícióját, mely szerint egy adott térségre utazó tartózkodása nem letelepedési jellegű és nem függ össze kereső tevékenységgel.

Bernecker^{iv} 1962- ben másként fogalmazta meg a turizmust, miszerint az idegenforgalom olyan kapcsolatok, illetve események összessége, amelyek átmeneti és önkéntes helyváltoztatáshoz kapcsolódnak, de nem célozzák az üzleti vagy hivatalos tevékenységeket.

Leiper^v 1981-ben megfogalmazott definíciója rendszerelméleti megközelítésű, öt elemből álló komplex rendszer, mely elemek a következők: a turisták, mint dinamikus humán elem,

a kibocsátó terület, a tranzitút, a fogadó terület, ez a három elem alkotja a földrajzi alapot és végezetül a turizmus szektor, mint gazdasági elem. (Bódis, 2018)

A World Trade Organization (WTO)^{vi} és az Interparlamentáris Unió 1989-es Hágai Nyilatkozata szerint a turizmus az emberek lakhelyükön és munkahelyükön kívüli bármely mozgása, függetlenül azok indítékától, időtartamától és céljától. Másfelől a turizmus az emberek mobilitási igényeinek kielégítését célzó anyagi, technikai és szervezési feltételek, illetve szolgáltatások kombinációja. (Michalkó, 2008)

Ez utóbbi definíciót veszem szakdolgozatom alapjául, mely a XXI. század szakmai követelményeinek megfelel.

A turizmus vagy más néven is ismert idegenforgalom, gazdasági és társadalmi szektort érintő ágazat. Elsősorban ember központú, de földrajzi és intézményi kapcsolat összetett hálózata is egyben. A turistákra fókuszál, de ezenkívül az úti cél az iparág fő mozgatórugója és létfontosságú eleme.

A turizmus elsősorban a békés világszemléletű emberekre összpontosít, ezért a migráció, a háború és az elmozdulás egyéb formái nem tartoznak ide. Ezen ágazat gazdasági, kulturális és társadalmi hatásai egyaránt fontosak. A turizmus gazdasági szempontból hozzájárul a GDP^{vii}-hez, az infrastruktúra fejlesztéséhez, támogatja a jövedelmezőséget. A turizmus kulturális aspektusa elősegíti az idegen kultúrák megismerését és a kulturális örökség megőrzését. Társadalmi szempontból a különböző kultúrák közötti kommunikáció és tolerancia egyik eszköze. Környezeti hatásai a turizmusnak, a turisztikai tevékenységek okozta terhelés gyakran negatívan befolyásolja a környezetet, mint például az élővilágot, az ökoszisztémát és a helyi lakosságot. Ezért a turizmus fenntartható fejlődése fontos kérdés, amelynek érdekében az iparág számos kezdeményezést hoz létre a környezeti és társadalmi felelősségvállalásra. (Piskóti, 2016)

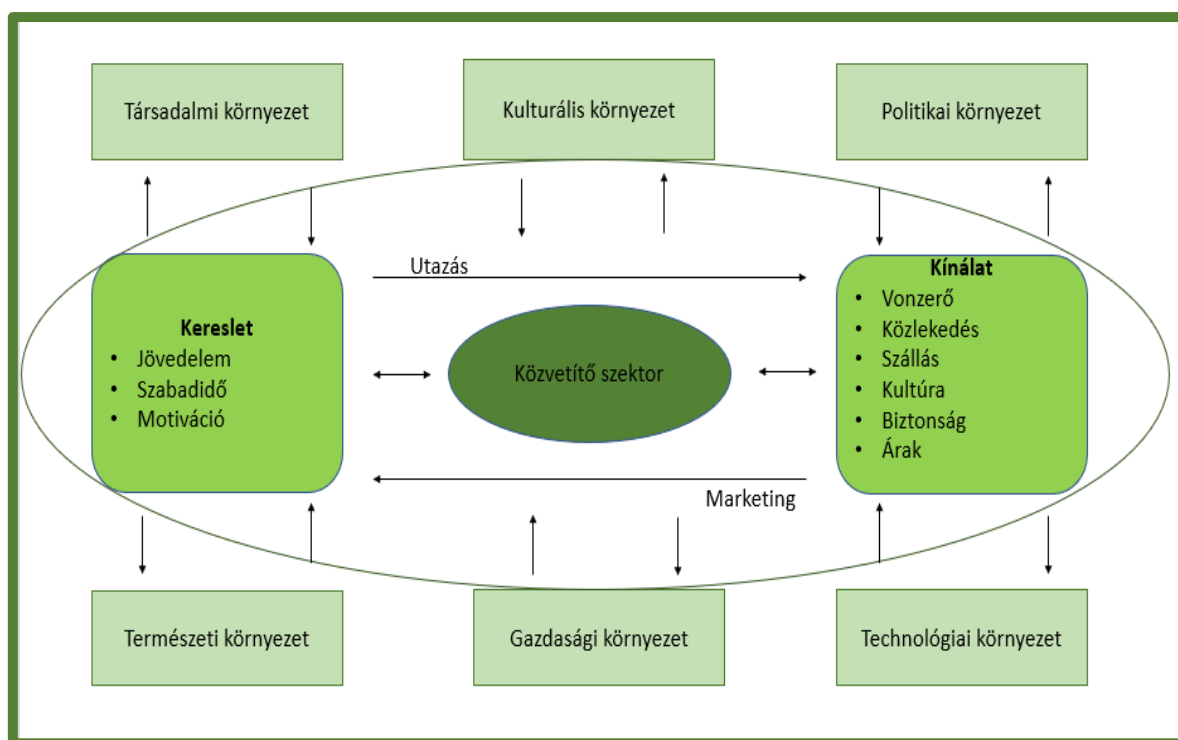
A turizmus negatív hatása a turisztikai térség túl zsúfoltságában, az infrastruktúra és a környezet terhelésében, az árak emelkedésében és kulturális homogenizációban is megnyilvánulhat.

Rendszere igen összetett, amely számos szereplőt foglal magába. Két szektorra osztható, melyből az egyik szektor, az utazók a keresletet jelentik, akik különböző okból utaznak úgy, mint pihenés céljából, kikapcsolódni, kulturális élményeket szerezni vagy üzleti célból. A

másik szektor a turisztikai kínálat, amely az utazók számára elérhető turisztikai desztinációk, szolgáltatások és létesítmények összességét jelenti.

A turizmus szorosan összefügg a gazdasági, politikai, társadalmi, technológiai, kulturális és természeti környezet részeivel. (Lengyel, 2004)

1.ábra: A turizmus rendszere

Forrás: Lengyel (2004) alapján saját szerkesztés

A turisták, mint a keresletet képviselő egység, döntéseit a turisztikai kínálat iránti érdeklődés határozza meg. Lengyel Márton^{viii} **A turizmus általános elmélete** című 1994-ben megjelent könyvében a turizmus környezeti és társadalmi elemeit a két fő szektor, a kereslet és a kínálat köré építi. A két fő szektort összekötő tényező az utazás, amely a keresleti oldalon a jövedelem, a szabadidő és a motiváció által alakított, erősen hatva rá a kínálati oldal marketing tevékenysége. A turisták utazási hajlandósága, a marketing eszközök és a közvetítő szektor szorosan összekapcsolódnak. Véleményem szerint a turizmus, mint nyitott és dinamikus fejlődő rendszer, aktív kölcsönhatásban van a környezetével. A turisztikai tevékenységek hatással lehetnek a természeti és társadalmi környezetre, így fontos azok fenntarthatósága.

Fölé- és mellérendelt rendszerek dimenziói a turizmusban:

- társadalmi és kulturális környezet,
- közgazdasági környezet,
- politikai környezet,
- természeti környezet,
- technológiai környezet.

Meglátásom szerint a turizmus rendszere rendkívül fontos szerepet játszik a világ gazdasági és társadalmi fejlődésében, hisz lehetőséget teremt az emberek közötti kulturális és gazdasági kapcsolatok erősítésére, a társadalmi egyenlőtlenségek kiküszöbölésére, a munkahelyteremtésre, valamint a turisztikai desztinációk fejlesztésére és megőrzésére. Azonban a fenntartható fejlődés kulcsfontosságú a jövő generációi számára is. Ezért fontosnak tartom azt is, hogy a turisztikai tevékenységek párosuljanak a természeti és kulturális örökségek megőrzésével és védelmével. A fenntartható turizmusra való nevelés mindannyiunk felelőssége.

Összességében a turizmus egy sokrétű és örökösen fejlődő fogalom, mely folyamatosan változik és fejlődik az utazási igényeknek megfelelően.

2.1.2. A turizmus formái és a környezet fenntarthatósága, kapcsolatuk

A turizmus formáját tekintve alapul vehetjük a látogató utazási célkitűzését, valamint a meglátogatott környezethez való viszonyulását, az ehhez kapcsolódó interakciók jellemzőit, ugyanakkor fontos a turisták egyazon időben történő jelenléte és összetétele. Fontosnak tartom, hogy az adott térségben milyen szolgáltatások, élmények állnak rendelkezésre a látogatók számára, hogy milyen kapcsolatot alakítanak ki a természeti és társadalmi környezettel, amely alapján meghatározhatjuk, hogy pontosan melyik turizmus forma jellemző az adott desztinációra. A turizmusnak tehát két különálló formáját tudjuk leírni, a tömegturizmust és az alternatív turizmust.

A tömegturizmus napjaink legelterjedtebb és legnagyobb léptékű turizmus formája, nagy mennyiségű turista látogat el ugyanazokra a népszerű turisztikai célpontokra, de nem feltétlenül az ugyanazon a helyen és programon van a hangsúly, hanem a résztvevők

számára tömegesen előállított, többnyire szabványos turisztikai szolgáltatások igénybevételén, amely közel azonos élményeket nyújt. A tömegturizmus által kínált szolgáltatások, látnivalók, a helyi infrastruktúra a tömegek igényeinek és elvárásainak megfelelően vannak kialakítva.

Az alternatív turizmus - mely időben nyilvánvalóan megelőzte a tömegturizmust - jellemzője, hogy napjainkban a világ turisztikai piacán csekély szerepet játszik, eltér a tömegturizmus hagyományos formáitól. A turisták leginkább a kevésbé ismert, kevésbé látogatott, vagy különleges élményeket kínáló helyeket választják. Az alternatív turizmusban, ahogy a neve is sugallja, kisszámú látogató vesz részt ugyanazon a helyszínen és programban, de erről a továbbiakban bővebben szót ejtek. (Michalkó, 2016)

A környezeti fenntarthatóság és turizmus között szoros kapcsolat áll fenn, a turizmus iparágának fejlődése és a turisták számának növekedése pozitív és negatív módon hatással van a környezetre. Ezért fontos, hogy a turizmus fenntartható módon működhessen a negatív hatások minimalizálása és a környezeti erőforrások hosszútávú megőrzése érdekében, ugyanakkor fontosnak tartom a természeti erőforrások optimális felhasználását.

Megállapítható, hogy a turisták száma és attitűdje negatív hatást gyakorol a levegő minőségére és az érintett terület környezetére. Ezért fontos, hogy a turizmus fejlődése során fenntartható intézkedéseket hozzunk a környezeti károk minimalizálása és a fenntartható turizmus előmozdítása érdekében. (Puczkó & Rátz, 2005)

A fenntartható turizmus alapelvei közé tartozik a természeti és kulturális erőforrások megőrzése, a helyi közösség bevonása és a gazdasági előnyök hosszútávú fenntartása. Fontos a környezetbarát infrastruktúra, illetve technológia alkalmazása és a megújuló energiaforrások használata.

Annak érdekében, hogy a turizmus pozitív hatással legyen a vidéki térségekre, olyan politikák kidolgozására és bevezetésére van szükség, amelyek a fenntartható turizmusra összpontosítanak. Ez magában foglalhatja a környezeti, a társadalmi és a gazdasági szempontok figyelembevételét. Az ilyen politikák elősegítik a környezetvédelmi intézkedések bevezetését, például az energiahatékonyság fokozását, a hulladékkezelést és a természeti erőforrások megővését. Emellett az ehhez kapcsolódó politikák támogatják a helyi közösségek bevonását a turizmusba, elősegítik a helyi kultúra, a hagyományok és a

helyi termékek megőrzését, illetve népszerűsítését. Ez lehetővé teszi a turisták számára, hogy valódi és autentikus élményeket szerezzenek, valamint támogassák a helyi gazdaságot.

Összességében, a fenntartható környezet érdekét célzó politikák két fontos aspektusra összpontosítanak: munkahelyek teremtésére és a helyi kultúra, illetve termékek népszerűsítésére. Az ilyen politikák hozzájárulnak a fenntartható fejlődéshez, a helyi gazdaság erősítéséhez és a turizmus hosszú távú fenntarthatóságához. (Ásványi, 2022)

2.1.3. Az alternatív turizmus ismérvei

Az alternatív turizmust nevezhetjük a mai turizmus ősatyjaként, mivel időbeli megjelenése korábbi időszakra tehető a tradicionális tömegturizmussal szemben, viszont igencsak háttérbe szorult az idők során. Ellenben napjainkban a turizmus világpiacán népszerűnek ígérkezik. Kialakulása köszönhető részben az utazási és turisztikai iparág fejlődésének és diverzifikációjának, másrészt a változó utazási igényeknek és a preferenciáknak. Az utazók körében egyre nagyobb igény mutatkozik az autentikus, egyedi élmények, a kulturális örökség és a természeti értékek iránt. Ez az eltérő szemléletmód kevésbé jár súlyos negatív hatással a célterületekre és annak lakosságára, miközben optimális megoldásnak tűnik úgy gazdaságilag, mint társadalmilag. Egy másik meglátás, amelyet fontosnak tartok, hogy az alternatív turizmus magában hordozza a szelíd turizmus jegyeit, miszerint lehet egyéni, barátokkal vagy családtagokkal történő, akár nyelvtudást igénylő, aktív, kevésbé ismert, csendes helyekre és vidékekre történő utazás. (Michalkó, 2016; Tóth, 2016)

Az alternatív turizmusban fontos szerepet játszik az ökológiai és fenntarthatósági szempontok iránti növekvő érdeklődés. Az emberek egyre inkább tudatában vannak, hogy a környezeti és társadalmi hatásoknak milyen következményei lehetnek és olyan utazási lehetőségeket keresnek, amelyek kevésbé terhelik a környezetet és előnyben részesítik a lokális közösségeket. Szerepet játszanak ugyanakkor a helyi vállalkozások is, felismerve a turisztikai potenciált és a térség vonzerőjéhez mértén alakítják ki turisztikai kínálatukat.

Egyébként az információs technológia és az internet elterjedése jelentősen hozzájárult az alternatív turizmus fejlődéséhez. Az online platformok és a közösségi média lehetővé teszik az utazni vágyók számára, hogy könnyen felfedezzék és elérjék az alternatív turisztikai célpontokat, valamint megoszthassák tapasztalataikat és ajánlásait.

Az alternatív turizmusformák esetében a turisták aktivitása inkább egyéni élményekre, a kulturális sokszínűségekre, a fenntarthatóságra és a helyi közösségek bevonására összpontosít, relatíve kisebb létszámú csoportokban valósul meg. Az alternatív turizmus lényege abban rejlik, hogy a szolgáltatók nagyobb figyelmet fordítanak, olyan alternatívák kínálatára, amelyek eltérnek a hagyományos szolgáltatásoktól. Az alternatív turizmusban közvetlenebb kapcsolat alakul ki a turista, a szolgáltató és a környezet között. Ez a turizmus forma lehetőséget kínál arra, hogy mélyebb emberi kapcsolatok alakuljanak ki a vendég, a vendéglátó vagy akár a helyi lakosság között. Például a falusi turizmusban résztvevő vendég élvezi a vendéglátó gondoskodását, akár személyes vagy baráti kapcsolat is kialakulhat a vidéken élő szolgáltató és turista között. Az alternatív turizmusban a környezet megfigyelése és megőrzése gyakran meghatározó tevékenység, általánosságban pedig az úti célok természeti környezetének megóvása értékévé válik a tartózkodás során. (Michalkó, 2016)

Gonda (2022) az alternatív turizmus ismérvei között az alábbiakat emeli ki:

Az alternatív turizmus ismérvei
• egyedi élmények
• fenntartható fejlődésre helyezi a hangsúlyt
• kulturális érintkezés és kulturális sokszínűség
• helyi közösség bevonása
• egyéni igényeknek megfelelő szolgáltatás nyújtás
• differenciált és szegmentált kínálat
• autentikus
• minimális negatív hatás a környezetre és társadalomra

Forrás: Gonda (2022) alapján saját szerkesztés

2.1.4. Az alternatív turizmus formái, kapcsolatuk

Az ipar és a gazdaság rohamos fejlődésének következtében népszerűvé vált alternatív turizmus különböző ágai jelentek meg. Kutatásom során a hangsúlyt leginkább a térségre jellemző ágazati formákra helyezem, amelynek köszönhetően a vidék folyamatos fejlődésen megy keresztül.

Jellemző a térségre:

- a természetjáró turizmus,
- a kulturális turizmus,
- a zárandok turizmus,
- a falusi turizmus,
- az agroturizmus
- a gasztroturizmus és
- kis mértékben az ökoturizmus.

Egyre inkább az tapasztalható, hogy ezek a turizmus formák mind hordozzák magukkal a környezetvédelem jegyeit. Arra összpontosítanak az utazók, hogy minél inkább megőrizték a természeti értékeket, a kulturális örökséget.

A természetjáró turizmus alapja a szabadban való aktív tevékenység. Általa felfedezhetjük a megtervezett úticélunk természeti erőforrásait, az adott környezet természeti értékeit. Ide tartoznak a nemzeti parkok, erdőségek, hegységek, ahol megfigyelhetjük a térség védett állatait és növényvilágát. Mint aktív turizmus forma, a természetjáró turizmus az anyaföld adta természeti értékek feltárására összpontosít. Ezen kívül a szabadban történő mozgás iránti vágy hozzájárul az egészséges életmód fenntartásához. A természet hangja különösen nyugtató hatással bír, a stresszmentes környezetben a különböző látnivalókban rejlő felfedezés izgalma és öröme gyógyír, mind a testnek és a léleknek.

A kulturális turizmus jellemzője, hogy a turista útvonalak mentén fellelhetünk olyan történelmi örökségeket, amelyek a helyi kultúrát tükrözik. Így népszerűsítve a hagyományok megőrzését a helyi lakosság és túrázók körében, összekötve a településeket, az érintett közösséget. (Jászberényi et al., 2022)

Kapcsolódik a kulturális turizmushoz a zarándokturizmus, amely főként a valláson alapszik. A zarándokturizmus spirituális és vallási motivációval történő utazás, mely zarándoklat során az emberek megerősödéssre, feltöltődésre törekcszenek. Vallási helyek autentikussága, a lelki megtisztulás teszi vonzóvá az utazó számára a célhoz vezető utat. A vallásturizmus alapját nem kizárólag a bűnbocsánat képezi, hanem egy olyan változatos termékpaletta, amelyben szerepel a kultúra, a történelem, a táj varázsa, a kihagyhatatlan látnivalók, a folklór. (Jászberényi et al., 2022)

Sok esetben a természetjáró turizmus, a kulturális turizmus, a zarándokturizmus, a falusi és agroturizmus, illetve az ökoturizmus egy adott régióban vagy területen összefonódnak, kapcsolatuk főként a természetjáráson és fenntarthatóságon alapszik.

A falusi turizmus jellemzője, hogy vidéki, illetve a nem városi környezetben létesített szállásokat és szolgáltatásokat vegye igénybe az utazó. Ez az alternatív turizmusforma lehetőséget nyújt falusi életforma megtapasztalására, valamint a vidéki kultúra, hagyományok megismerésére. A vidéki turizmus követve a fenntarthatóság elveit, természetesen összekapcsolódik a természet és környezet védelmével és igényli a helyi közösség, intézmények és vállalkozások együttműködését. Ennek célja a vidéki lakosság életkörülményeinek javítása, így egyértelműen hozzájárul a vidék fejlesztéséhez is. (Bernschütz et al., 2016)

A falusi turizmus megjelenése Erdélyben az 1990-es évek közepére tehető, amikor statisztikailag is mérhetővé vált, azonban a turisztikai látványosságok fejlesztése nem történt minden esetben ugyanolyan intenzitással. (Horváth, 2008)

A falusi turizmus fő vonzereje a környezethez való közelség, az élő hagyományok jelenléte, a vidéki életmód élménye, a barátságos atmoszféra és az emberi kapcsolatok hangsúlyozzák. (Bernschütz et al., 2016)

Agroturizmusról akkor beszélünk, ha a vidéki szállásadáson és a hagyományos szabadidős programokon kívül a látogató részt vehet mezőgazdasági tevékenységben, legyen az növénytermesztéssel vagy állattenyésztéssel kapcsolatos foglalkozás, mint a földművelés, állatok gondozása vagy akár helyi kézműves termékek előállítása.

Az ökoturista magatartása és viszonya a természethez egyszerű, védeni, fenntartani, megóvni a természetet és a környezetet. Utazása során, követve a kijelölt túraútvonalakat,

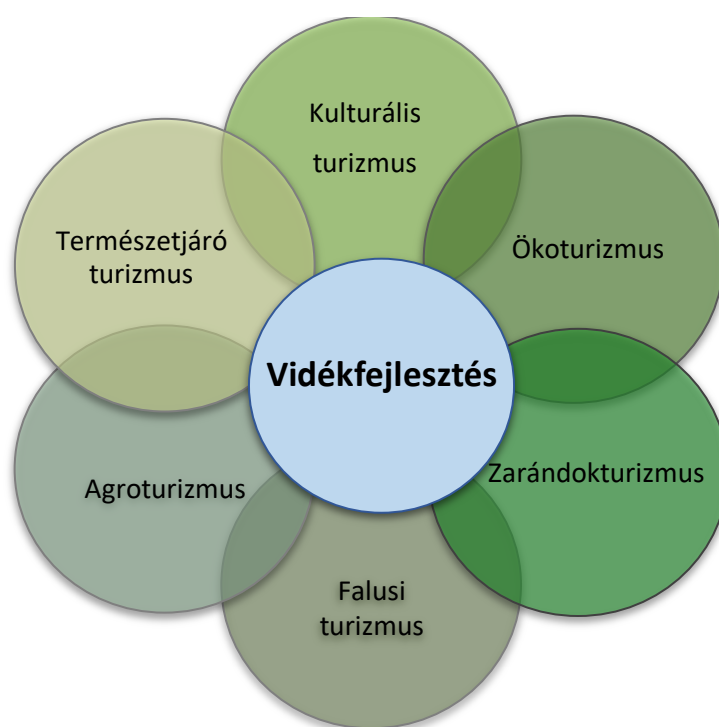
kulturális vonzatúvá válhat. Történelmi létesítmények jelenléte, múzeumok, műemlékek, régészeti területek, vallási helyszínek kínálhatnak új lehetőséget.

Köszönhetően a természetjáró turizmusnak, motivációnkat tekintve legyen az kulturális, a zarándok vagy a fenntarthatóságot támogató kirándulás, mindenképp összefonódnak egymással. Úgy vélem, hogy a túrázó, aki értékeli a természet adta kincseket, az igyekszik, hogy ne okozzon károkat benne.

Nyárádmente térsége lehetőséget nyújt felfedezni a természeti és kulturális vonzatú helyszíneket. A turisztikai szervezetek és a helyi közösségek gyakran összefogva munkálkodnak azért, hogy a turisták a lehető legteljesebb élményt kapják az adott területen. Az ökoturizmus és a természetjáró turizmus gyakran közvetlenül kapcsolódik a fenntartható turizmus elvéhez. Mindegyik forma előmozdítja a környezettudatosságot, a természeti erőforrások megőrzését és a helyi közösségek bevonását. Ugyanakkor a kulturális turizmus és a zarándokturizmus is hozzájárulhat a helyi kulturális örökség megőrzéséhez, népszerűsítéséhez és fenntartásához. Társadalmi építő erejének köszönhetően összekovácsolja a helyi közösséget, nem mellesleg találkozási pontok helyszínéül is szolgál.

Az alternatív turizmusformák vidékfejlesztési szempontból serkentik az infrastruktúra fejlesztését, javulhatnak az utak a könnyebb megközelítés érdekében, a szálláshelyek, illetve egyéb turisztikai létesítmények vonzóbbá tétele szintén a térség imázsának növelése érdekében történik. Foglalkoztatottság terén új munkahelyek megteremtésének lehetőségét idézi elő, állást kínálva az X, Y, Z és alfa generáció^{ix} számára az idegenforgalmi szektorban, amely jelentős szegmenset ölel fel. (Jászberényi et al., 2022)

2.ábra: Az alternatív turizmusformák kapcsolata a vidékfejlesztésben

Forrás: Saját szerkesztés

Összességében ezek a turizmusformák fontos eszközök a vidéki térségek fejlődésében, a kulturális örökség megőrzésében, a helyi közösségekkel való kapcsolatépítésben és a fenntartható turizmus előmozdításában.

2.2 A vidékfejlesztés alapelvei

A vidékfejlesztés olyan folyamat, melynek központi célja a vidéki területek gazdasági, környezeti és társadalmi szerepének fenntartható módon történő megerősítése és biztosítása. Egy sokirányú stratégia, amely az elmaradott vidéki térségek fejlődését és fenntarthatóságát támogatja, több fontos területre összpontosítva. Ide tartozik a gazdasági növekedés elősegítése, a fenntarthatóság ösztönzése, munkahelyek teremtése, az infrastruktúrafejlesztés támogatása, a helyi közösségek részvételének ösztönzése, a kulturális és a turisztikai tevékenységek fejlesztése, valamint az egyenlőtlenségek csökkenésének elősegítése. (Kőszegi & Egri, 2019)

A Fokvárosban rendezett turizmusfejlesztési konferencián (Cape Town Declaration 2002) hangzott el az első hivatalos meghatározása a felelős turizmusnak és az alapelvek elfogadása is itt történt. Ebben a deklarációban hat stratégiai irány határozza meg a turizmusfejlesztés fenntarthatósági céljait. A felelős turizmus alapelvei szerint minimalizálni kell a negatív gazdasági, környezeti és társadalmi hatásokat, miközben nagyobb gazdasági előnyöket kell nyújtani a helyi közösség számára. Ennek révén növekszik a helyi lakosság jóléte, munkahelyet teremtve és lehetőséget biztosítva a helyieknek a turizmusban való aktív bekapcsolódásra. A felelős turizmus bevonja a helyi embereket a döntéshozatalba, mivel ezek a döntések befolyásolják mindennapi életüket és életminőségüket. Emellett hozzájárul a hagyományok fennmaradásához, a természeti és a kulturális örökség megőrzéséhez. Azzal, hogy minimalizálja a negatív hatásokat, előnyöket teremt a helyi közösség számára, összetartva azt és bevonja őket a döntéshozatalba. (Duray, 2016)

2.2.1. Az Európai Unió vidékfejlesztési politikája

Az Európai Unió vidéki politikájának alapját a KAP (Közös Agrárpolitika) és a Corki Nyilatkozat (The Cork Declaration- A living countryside, 1996) alapozza meg. Tíz alapelvet fogalmaztak meg:

- 1) vidéki prioritás: a vidéki területek és a mezőgazdaság stratégiai fontosságúak,
- 2) változatosság kialakítása: a vidéki területeken a gazdasági tevékenységek és a mezőgazdasági termelés diverzifikálása elősegíti a fenntartható fejlődést,
- 3) fenntarthatóság: a vidéki politika és az agrárpolitika hosszú távú fenntarthatóságra összpontosít, figyelembe véve a gazdasági, környezeti és társadalmi dimenziókat,
- 4) szubszidiaritás*: a döntéshozatali folyamatokat a lehető legközelebb kell hozni a vidéki közösségekhez, figyelembe véve az egyedi helyi körülményeket és igényeket,
- 5) integrált megközelítés: a vidékfejlesztési politikának összhangban kell lennie más uniós politikákkal, mint például a környezetvédelemmel, a regionális fejlesztéssel és a szociális kérdésekkel,
- 6) programozás: a vidékfejlesztési intézkedéseknek jól meghatározott célokat és intézkedéseket kell tartalmazniuk, valamint hosszú távú programokba kell illeszkedniük,

- 7) egyszerűsítés: egyszerű, átlátható és hatékony adminisztratív eljárásokra kell épülnie a vidékfejlesztési beavatkozásoknak,
- 8) finanszírozás: megfelelő pénzügyi forrásokat kell biztosítani a vidéki politikához, hogy megvalósulhassanak a kitűzött célok,
- 9) menedzsment: a vidékfejlesztési intézkedések végrehajtásához hatékony menedzsmentstruktúrákra és folyamatokra van szükség,
- 10) értékelés és kutatás: az eredmények, a beavatkozási hatások mérésére és értékelésére, valamint az innováció előmozdítására szükség van a vidékfejlesztési politikában. (Rechnitzer & Smahó, 2016)

Ezek az alapelvek segítenek az újonnan csatlakozó országoknak a vidék- és agrárpolitika kidolgozásában és hozzájárulnak a vidéki térségek fenntartható fejlődésének előmozdításához.

A turisztikai szektor szempontjából kiemelkedő fontosságú tényező az EU vidékfejlesztési politikája. Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapnak (EMVA) köszönhetően a Bizottság számos módon támogatást nyújt a falusi turizmussal foglalkozó vállalkozásoknak, illetve újonnan létrejöttnek, az agroturizmus fejlesztéséhez és népszerűsítéséhez, valamint a vidéki területek - beleértve a hegyvidéket is - kulturális és természeti örökségének optimális kihasználásához is hozzájárul. (Csapó, 2019)

2.2.2. Az alternatív turizmusformák, mint a vidékfejlesztés és fenntarthatóság eszközei

A turizmus régóta a gazdasági növekedés és fejlődés jól ismert tényezője világszerte. Azonban a hagyományos turizmusmodelleknek, amelyek gyakran a tömegturizmust helyezik előtérbe, vannak korlátai. Túlnépesedést, környezeti degradációt és gazdasági előnyök hiányát okozhatják a vidéki területeken. Az alternatív turizmusformák válaszként jelentek meg ezekre a kihívásokra, mint erőteljes eszközök a vidékfejlesztéshez. Az alternatív turizmusformák kulcsfontosságú szerepet játszanak, mivel lehetővé teszik a vidéki területeken, hogy kihasználják az ott rejlő erőforrásokat és lehetőségeket. Az alternatív turizmus olyan turisztikai megközelítéseket foglal magába, amelyek eltérnek a hagyományos tömegturizmus formáitól, hangsúlyt helyezve a fenntarthatóságra, a környezetvédelemre, a kulturális értékek megőrzésére és a közösségi fejlesztésre.

A fenntarthatóság olyan faktor, mely segít megkülönböztetni a valós, ezen kívül távlati fejlődést a csak rövid távú előre lépéstől. A fenntartható vidékfejlesztés koncepciójában ezzel párhuzamosan priorizált fontossággal bír a sokszínűség, mely az ökonómiai, valamint szociális élet sokféleségét jelenti, valamint a lokális közösségekre, továbbá magánkezdemenyvezésekre épül. A sokszínűség kialakításához nélkülözhetetlen a döntéshozatal decentralizációja és a lokális részvétel elősegítése. (Bodorkós, 2010)

A vidékfejlesztés lényegében azzal az elhatározással jár, hogy javítsa az elmaradott területek gazdasági és társadalmi viszonyait, valamint a vidéken élő emberek életminőségét. Nem elhanyagolható a közösségépítés, amely szintén fontos szerepet játszik egy adott térség fejlődésében és fenntarthatóságában. A fenntarthatóság érdekében ökológiai, szociokulturális és gazdasági megoldásokat kell integrálni, amelyek pozitív irányba tolják el a közösség életszínvonalát. Ugyanakkor a vidékfejlesztés kulcsszerepet játszhat a természeti erőforrások innováción keresztül történő felhasználásának optimalizálásában, ezáltal növelve a foglalkoztatási lehetőségeket és a népességet a vidéki térségekben. Ez jelenti a fejlődést, illetve a fenntarthatóságot, a versenyképességet más vidéki térségekkel szemben. Ahhoz, hogy ez az állapot megmaradjon, szükség van a lakosság jelenlétére, a társadalmi részvételre, új munkahelyek teremtésére és alulról jövő kezdeményezésre. A vidékfejlesztés olyan folyamat, amely erősíti a helyi emberi és közösségi erőforrásokat, a szellemi fejlődést, a vállalkozói iniciatívát, az innovációt, vagy a hajlandóságot, hogy hatékonyan és céltudatosan tudjanak együttműködni egymással.

Egy adott vidéki térségre érkező turista szükségletei kielégítésére felkeresi a helyi kiskereskedelmi boltokat, ugyanakkor igénybe veheti a helyi szolgáltatásokat, mint például szálláshely, terepautó vagy kerékpár bérlete, vagy akár szépségipari szolgáltatások. (Jászberényi et. al, 2022)

Egy régió versenyképességének megőrzése érdekében infrastrukturális fejlesztéshez kell folyamodni. A látogatók fogadása érdekében a vidéki közösségek gyakran fektetnek be infrastruktúra- fejlesztésbe, például utak, rekreációs létesítmények, túraútvonalak, valamint új szálláshelyek építésébe vagy meglévők felújításába. A vidéki közösségek érdekeltek a sajátos identitás megőrzésében az utazók vonzására. Az alternatív turizmus lehet ennek egyik eszköze, amelynek keretén belül ösztönözni próbálják a kulturális örökség és helyi hagyományok megőrzését. Az ilyen tevékenységeknek egyben közösség formáló és erősítő

vonzata is van, élénkíti a helyi lakosok érzését az önrendelkezésről, lehetővé teszi számukra a turisztikai tevékenységek irányítását és a közvetlen előnyök elérését a turizmusból származó bevételek révén.

Környezetvédelmi szempontból a természetközpontú turizmusformák hozzájárulnak a természeti környezet védelméhez. Ez összhangban van a vidékfejlesztési célokkal, mivel a vadregényes természeti területek gyakran turisztikai attrakcióként szolgálnak.

Az alternatív turizmus oktatási elemeket is tartalmazhat, mivel növeli a környezeti, továbbá kulturális kérdések iránti tudatosságot, így a térségre utazók körében elkötelezettséget generálhat a fenntarthatóság mellett.

Végeredményben az alternatív turizmusformák kulcsfontosságú szerepet játszanak a vidékfejlesztésben. Az ökonómiai diverzifikációt, a kulturális értékek megőrzését, a környezetvédelmet, valamint a közösség megszilárdulását segítik elő. A vidéki területek kihasználhatják a turizmus potenciálját és a pozitív változás katalizátora lehet mind a lakosság, mind az utazók részére, közvetlenebb kapcsolat és mélyebb emberi viszony alakulhat ki, valamint biztosíthatja a lakosok, ezen kívül az utazók számára is a fényesebb jövőt. (Michalkó, 2016)

2.2.3. Románia vidékfejlesztési stratégiája

A vidékfejlesztés a közös agrárpolitika (KAP)^{xi} második pillére, amely célul tűzi ki a tagállamok vidéki területeinek gazdasági, társadalmi és környezeti fenntarthatóságának erősítését, míg az első pillér (jövedelemtámogatás és piaci intézkedések) a KAP másik fontos eleme.

A KAP hosszú távú céljai közé tartozik a mezőgazdaság és az erdőgazdálkodás versenyképességének növelése, a természeti erőforrások fenntartható használatának és az éghajlatváltozás elleni küzdelemnek a biztosítása, a vidéki gazdaságok és közösségek kiegyensúlyozott területi fejlődésének elősegítése, ideértve az új munkahelyek létrehozását és azok fenntartását is. A vidékfejlesztési célkitűzések elérésére a KAP második pillére olyan intézkedéseket és programokat támogat, amelyek segítik a vidéki területek fejlődését és fenntarthatóságát. Ezek a programok uniós vagy társfinanszírozási alapokból valósulnak meg.

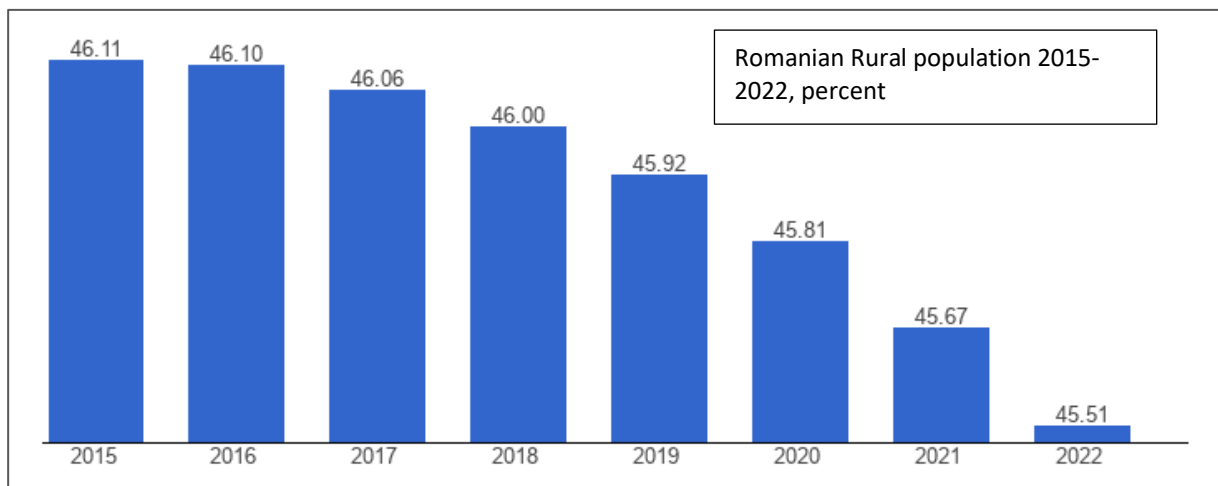
A 2014-2020 közötti időszakra szóló Nemzeti Vidékfejlesztési Program (PNDR) célja az volt, hogy elősegítse az intelligens növekedést az intézmények közötti együttműködési formák támogatásával, szakmai képzések fejlesztését az információk terjesztésén keresztül és lehetőséget teremtsen a kutatás, a gazdálkodók és a vidéki gazdaság más szereplői számára. Emellett a PNDR (Programul National de Dezvoltare Rurala) fenntartható növekedést kívánt elérni, amely hangsúlyozta a szén-dioxid-kibocsátás csökkentését és a környezetbarát mezőgazdasági tevékenységek támogatását. Ezek az intézkedések infrastrukturális és vidékgazdasági beruházások támogatásával vezetnek a szegénység csökkentéséhez és a munkahelyteremtéshez a vidéki területeken. (Programul National de Dezvoltare Rurala 2014-2020, 2013)

A Nemzeti Vidékfejlesztési Program (PNDR) célja a 2021-2027 közötti időszakra vonatkozóan az, hogy a kihasználatlan vidéki hagyományok, a kulturális értékek, a gasztronómiai és a helyi természeti örökségek turisztikai szempontból hatékonyan legyenek kihasználva. Az integrált és kiegyensúlyozott területfejlesztési folyamaton belüli támogatások, beleértve a helyi fejlesztési stratégiákon keresztül történő támogatást, a helyi értékek megőrzéséhez vezet. A helyi kulturális és természeti örökségek felértékelésére irányuló innovatív intézkedésekkel növelni lehet a vidéki területek vonzerőjét a vidéki lakosság számára és a turisták körében is. (Ministerul Agriculturii si Dezvoltare Rurala, 2022)

Ez a stratégia arra összpontosít, hogy kielégítse Románia vidéki közösségeinek sajátos igényeit és biztosítson azok számára esélyegyenlőséget a fejlődés és a jólét terén.

A 3. ábra a romániai vidéki lakosság arányát szemlélteti, melyen jól látható, hogy Románia vidéki népességének aránya 2015-től (46,11%) csökkenő tendenciát mutat, 2022-ben 45,5% volt. (Világbank, 2023)

3.ábra: Románia vidéki populációjának aránya 2015-től 2022-ig

Forrás: Világbank (2023)

A vidékfejlesztési stratégia gyakran helyi szereplőkkel, helyi hatóságokkal, civil társadalommal és más érdekelt felekkel együttműködve valósul meg, hogy biztosítsa a vidéki fejlesztés integrált és hatékony megközelítését. (Strategia de dezvoltare rurala a României 2014- 2020)

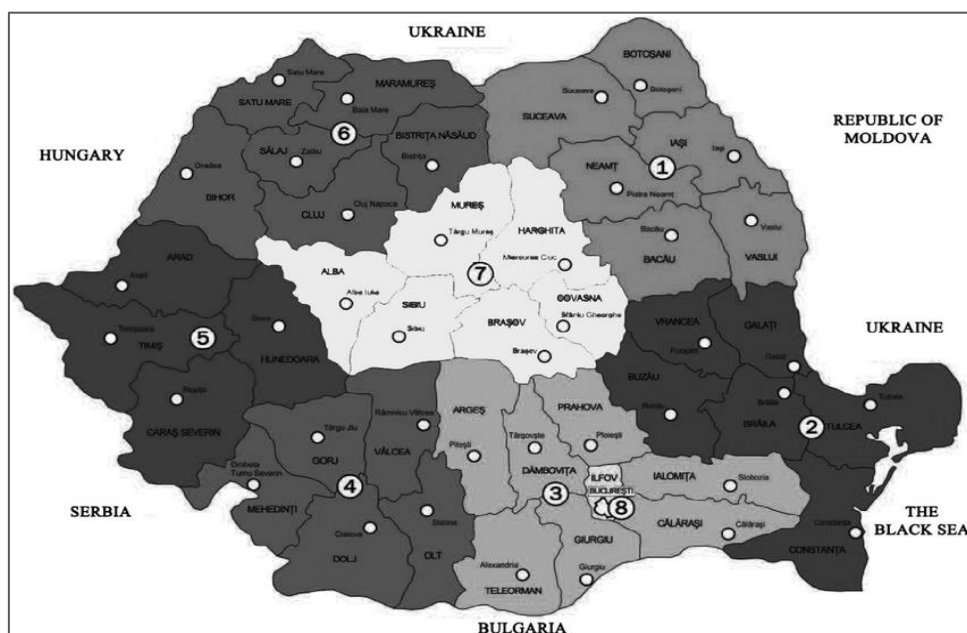
3 ANYAG ÉS MÓDSZERTAN

3.1. Szekunder kutatás módszere

A szakdolgozatomban a szekunder elemzés módszerének alkalmazása során a kapcsolódó szakirodalomgyűjtés mellett elsősorban az Eurostat által közzétett statisztikai adatokra, Románia hivatalos statisztikai oldalára, az Institutul National de Statistica (<https://insse.ro>) és Fehér megye Regionális Statisztikai Igazgatóságának (Directia Regionala de Statistica ALBA, <https://alba.insse.ro>) oldalára támaszkodtam.

A kutatásom során retrospektíven a 2011- es évre vonatkozó adatokat is elemeztem, mivel ebben az évben találtam hiteles adatokat, amelyben Nyárádmente demográfiai mutatói is szerepeltek. Továbbá a 2018 és 2021 közötti időszakban rendelkezésre álltak további információk NUTS2 és NUTS3 régiókra vonatkozóan (4. ábra).

4.ábra: A NUTS2 Közép- Romániai fejlesztési régió és a NUTS3 alrégiók

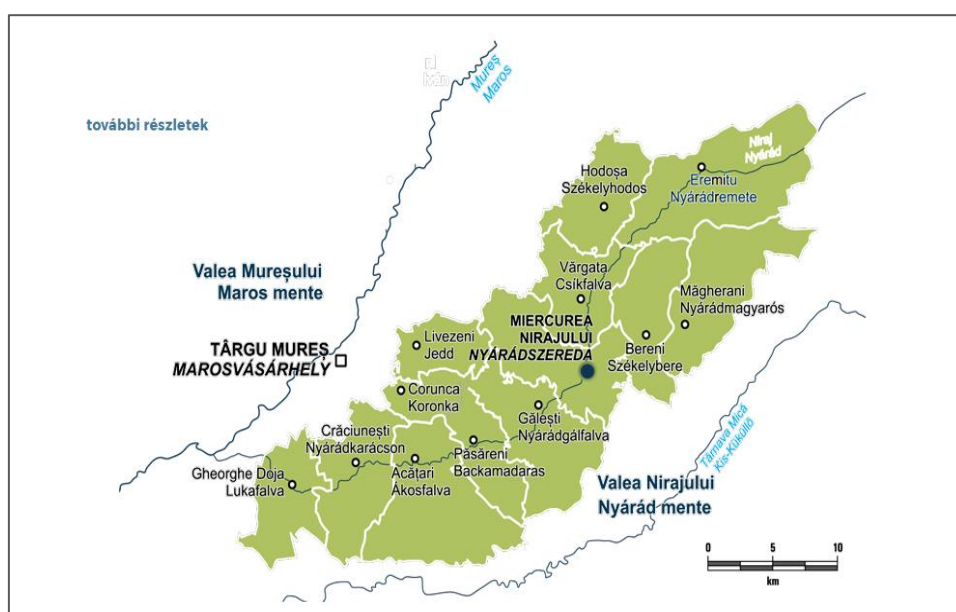

Forrás: (Ciobanu, 2016)

A fejlesztési régiók olyan regionális egységek, amelyeket a 151/1998-as törvény alapján fogalmaztak meg. Ezek nemcsak közigazgatási területek, hanem keretet biztosítanak a regionális fejlesztési politikák végrehajtásához és értékeléséhez, valamint statisztikai adatok gyűjtésére szolgálnak az Európai Unió NUTS2 szintű területi osztályozása szerint.

A NUTS2 Közép-Romániai fejlesztési régió (RO12) a következő NUTS3 alrégiókból tevődik össze és a következő hat megye alkotja: Fehér (RO121), Brassó (RO122), Kovászna (RO123), Hargita (RO124), Maros (RO125) és Szeben megye (RO126). A régió székhelye Fehér megye. A Közép-Romániai régió az egyik legmeghatározóbb gazdasági és turisztikai térség, amely fontos szerepet játszik az ország gazdasági növekedésében. Románia központi részén helyezkedik el, területe 34 100 km², lakossága 2 523 021 fő, népsűrűsége 73,99 fő/km². Nyárádmente (5. ábra) ennek a fejlesztési régió részén, konkrétan a Maros megyei (RO125) NUTS3 alrégió területének. (Alexandru & Jan A., 2012)

5.ábra: Nyárádmente térsége, a Nyárad- folyó mentén elhelyezkedő települések

Forrás: Nyárádmente LEADER (2010)

A Közép- Romániai régió turisztikai adatainak elemzését a kapacitásra vonatkozóan a 2019 és 2021- es évre végeztem, a turista érkezéseket illetően 2022. évre és 2023. első negyedévére is találtam aktuális adatokat, amelyeket az Eurostat statisztikai oldaláról, valamint Fehér megye Regionális Statisztikai Igazgatóság oldaláról (Directia Regionala de Statistica Alba) gyűjtöttem be. A NUTS3 alrégiók elemzésének időszaka az adatok rendelkezésre állása miatt a 2018-as év. A vizsgált indikátorcsoportok a turisztikai-, a gazdasági- és a demográfiai indikátorok, amelyek alapján elkészítettem a komplex fejlettségi elemzést. A területi egységek fejlettségi rangsorolását több szempont szerint készítettem el, amelyek mutatói a területi eloszlás (M1), a népesség szám (M2), a turisták érkezése szálláshelytípustól függően (M3), a

turistaszálláson eltöltött vendégéjszaka szám (M4) és a foglalkoztatott népesség hotelben és étteremben (M5). A megyék mutatói közötti összefüggéseket regressziószámítás módszerével vizsgáltam.

A statisztikai adatok összehasonlítását dinamikus viszonyszámok számításával végeztem el, bázisviszonyszámként a 2019-es adatokat vettem, emellett láncviszonyszámokat is számítottam az éves változások vizsgálatára.

3.2. Primer kutatás módszere

Az empirikus kutatás módszereként a kérdőíves felmérést választottam. A kérdőívemet Google Forms segítségével állítottam össze, amelyet 110 résztvevő töltött ki. Az online űrlapot több túrázó csoportban, illetve különböző social media felületen osztottam meg. A kérdőívem témája Nyárádmente turizmusa - Az alternatív turizmusformák nyújtotta lehetőség a vidékfejlesztésben, olyan kérdéseket tartalmazott, amelyek segítettek megérteni a résztvevők véleményét és preferenciáit Nyárádmente vidéki turisztikai lehetőségeivel kapcsolatban. Az volt a célom, hogy a Nyárádment- i térségről több információhoz jussak, ezáltal a későbbiekben segíthessem mindazok munkáját, akik a térség vidéki fejlődéséért és a közösségért lépéseket tesznek. Remélve, hogy kutatásom eredményéből levont következtetések útmutatót biztosítanak a jövőbeli tevékenységekhez.

A kérdőívben feltett kérdéseket a témával kapcsolatos szakirodalom alapján fogalmaztam meg. Összességében huszonnégy kérdést tartalmazott a kérdőív, amelyeket annak megfelelően strukturáltam, hogy a válaszadó járt-e már Nyárádmentén, vagy sem. E két csoportra külön elemzem a véleményeket az eredmények pontosabb értelmezése érdekében. A kérdőív fontosabb témakörei a résztvevők demográfiai adataira, valamint Nyárádmente turisztikai ismeretére és preferenciáira fókuszálnak. Elsőként arra kértem a válaszadókat, hogy adják meg életkorukat, nemüket, foglalkozásukat, családi állapotukat, valamint lakóhelyüket. Ezt követően a kérdőív második felében arra voltam kíváncsi, hogy a résztvevők korábban jártak-e már Nyárádmentén és ha igen, milyen gyakran, valamint melyik évszakban, mely alternatív turizmusformák vonzották őket a térségbe.

A résztvevők elégedettségére vonatkozó kérdéseket a helyi szolgáltatásokra és infrastruktúrára, a turisztikai információs szolgáltatásokra, valamint a Nyárádment- i turisztikai kínálat minőségére is kitérve fogalmaztam meg. Ennek alapján kifejthető, hogy melyek a Nyárádmente térségére utazók szükségletei, igényei, illetve melyik alternatív turizmusformát részesítik előnyben és látogatásuk során milyen szállás lehetőséget vesznek igénybe. Emellett arra is rákérdeztem, hogy mennyire ajánlanák Nyárádmentét másoknak, valamint mennyire tartják fontosnak a fenntarthatóságot az utazás során. A jövőbeli tervekkel és elvárásokkal kapcsolatosan megkérdeztem a résztvevőket arról, hogy milyen típusú turisztikai tevékenységeket várnak el a térségben, valamint, hogy szerintük ideális helyszín-e Nyárádmente az alternatív turizmus számára.

Azoknál, akik még nem jártak Nyárádmentén, fontos volt számomra megtudni, hogy hajlandóak lennének-e ellátogatni a térségre, és ha igen, milyen céllal, valamint mely évszak lenne számukra ideális.

4 SAJÁT KUTATÁS EREDMÉNYEI

Tekintettel arra, hogy a témám szorosan kapcsolódik a turizmushoz, a statisztikai adatok elemzése során különös figyelmet fordítottam a turizmust jellemző szekunder mutatókra.

4.1. Közép-romániai fejlesztési régió megyéinek szerepe a régió turizmusában

A belföldi turisták szállodákba, üdülési és egyéb rövid távú tartózkodására szolgáló szálláshelyekre, kempingekbe, lakókocsi-parkokba történő érkezésének száma 2019-ben 2 617 237 fő (5,75%-kal magasabb az előző évhez viszonyítva) volt. 2020-ban számuk csökkenő tendenciát mutatott (1 447 620 fő, -44,69%) a Covid 19 járvány hatására. A turisták száma 2021-es évre növekedett 43,31%-kal, 2 074 524 főre. A külföldi turisták száma a központi régióban viszonylag kevesebb, 2019-ben 521 977 fő volt (-4,6% az előző évhez képest). 2020-as évre nem találtam adatot, valószínűleg a járványügyi helyzetnek köszönhetően a beutazások tiltva voltak. Ezt követő évben, 2021-ben a külföldről történő beutazások növekvő tendenciát mutattak, a Covid 19 járványügyi korlátozások enyhítése miatt, így ebben az évben a külföldi turisták száma 156 716-ra növekedett.

Összességében a NUTS2 Közép-romániai fejlesztési régió turistáinak száma 2019-ben 3 139 214 fő volt, mely 2021-es évre 2 231 240 főre csökkent. Ennek ellenére a Közép-romániai fejlesztési régióban a létesítmények száma a 2019. évi 2 244-ről, 2021-re 2 271-re növekedett (2020-ban 2 280 volt). A férőhelyek számát vizsgálva 2019-ben 67 378 (előző évhez képest - 2,18%), 2020-ban 68 333 (1,42%) a kereslet növekedésének hatására 2021-es évre 69 722-re (2,03%) gyarapodott. (Eurostat, 2023)

1. táblázat: A szálláshely-szolgáltatást jellemző mutatók a 2019 és a 2021-es évben a NUTS2 RO12 régió szerint

Adott év	Létesítmények száma	Férőhelyek száma	Turisztikai szálláshelyekre történő érkezés
2019. év	2244	67378	3 139 214
2021. év	2271	69722	2 231 240
Változás 2019-hez képest, %	1,2%	3,4%	-28,9%

Forrás: Saját szerkesztés Eurostat adatai alapján

Romániában 2023 márciusában, a 2022-es évhez képest a szálláshelyekre való érkezések száma, apartmanokat és kiadó szobákat beleértve, nőtt 18,6%-kal.

A Közép-romániai NUTS2 fejlesztési régió NUTS3-as alrégiói (Fehér, Brassó, Maros, Hargita, Szeben és Kovászna megye) szintjén is vizsgáltam a turizmus különböző mutatóit.

2.táblázat: A 2018-as év adatai

NUTS3 megye	Terület (km²)	Népesség (július 1., fő)	Turisták érkezése szálláshelytípustól függően	Turistaszálláson eltöltött vendégéjszaka szám	Foglalkoztatott népesség - Hotel és étterem (fő)
Maros	6696	593 607	571 454	1 061 998	5700
Hargita	6639	331 947	220 954	496 118	4000
Kovászna	3705	227 061	119 372	544 129	2800
Szeben	5432	467 413	566 705	905 336	5900
Brassó	5363	635 117	1 380 277	2 709 102	11700
Fehér	6242	376 936	194 818	364 474	3800
min	3705	227 061	119 372	364 474	2800
max	6696	635 117	1 380 277	2 709 102	11700
$h=(\text{max}-\text{min})/5$	598,2	81611,2	252181	468925,6	1780
felsőhatár1	4303,2	308672,2	371553	833399,6	4580
felsőhatár2	4901,4	390283,4	623734	1302325,2	6360
felsőhatár3	5499,6	471894,6	875915	1771250,8	8140
felsőhatár4	6097,8	553505,8	1128096	2240176,4	9920

Forrás: Saját szerkesztés a Fehér megyei Regionális Statisztikai Igazgatóság adatai alapján (Directia Regionala de Statistica Alba) (2023)

A 2018-as év adatsorai alapján számoltam minimum és maximum értéket, amelyek hozzájárultak a határértékek kiszámításához. A kapott értékhez hozzáadtam a minimum értéket, amelyből megkaptam az indikátor csoportok felsőhatár értékét. Ez alapján skálát készítettem, a terjedelmet 5 részre osztottam, ezen belül 4 osztóponttal. A skála végpontjai, az 1 - alacsony, illetve az 5 - magas értéket mutat. A komplex elemzéshez 5 mutatót vettem (M1, M2, M3, M4, M5) (3. táblázat).

3.táblázat: A 2018-as év pontszámai alapján készült skála

	Pontszámok					
	1	2	3	4	5	
M1	3705	4303,2	4901,4	5499,6	6097,8	6696
M2	227061	308672,2	390283,4	471894,6	553505,8	635117
M3	119372	371553	623734	875915	1128096	1380277
M4	364474	833399,6	1302325,2	1771250,8	2240176,4	2709102
M5	2800	4580	6360	8140	9920	11700

Forrás: Saját szerkesztés

A pontszám módszer alapján minden Közép-romániai fejlesztési NUTS3 alrégió kapott értékét összeadtam és végezetül átlagot számoltam (4-5. táblázat). A NUTS3 régió megyéinek helyzetét az átlag, mint komplex mutató, rangsorolta fejlettségi helyzetüket egymáshoz viszonyítva. A pontozásos módszert a *Regionális elemzések* tantárgy keretén belül tanultak alapján készítettem el az Excel program segítségével.

4.táblázat: A NUTS3 megyék skála szerinti pontszámozása a 2018-as időszakra

2018						Össz.
	M1	M2	M3	M4	M5	
NUTS3 megye	Terület, km ²	Népesség, fő	Turisták érkezése	Eltöltött vendégéjszaka	Foglalkoztatott – hotel/étterem, fő	
Maros	5	5	3	3	3	19
Hargita	5	2	2	4	4	17
Kovászna	1	1	1	1	1	5
Szeben	4	4	3	2	3	16
Brassó	4	5	3	5	5	22
Fehér	5	3	1	1	2	12

Forrás: Saját szerkesztés

Az összesített pontszámok és átlagpontszámok alapján megkaptam a végleges rangsorolást (5. táblázat) a 2018-as időszakra, amely alapján Brassó megye az első helyet foglalja el úgy ahogy népességszáma szerint, végezetül az összesített rangsor élén is. Ezt követi a Maros megye. A harmadik helyen Hargita megye, negyedik helyen Szeben megye, illetve ötödik helyen Fehér megye és az utolsó helyen Kovászna megye.

Területét tekintve Maros és Hargita megye a legnagyobb, de jelentős különbség észlelhető a népességszámban, amely arra utal, hogy jobb munkahely lehetőség, magasabb életszínvonal, jobb oktatási lehetőségek vagy más pozitív tényezők vonzzák az embereket. A népességszámot tekintve Brassó a legnagyobb.

A turizmus foglalkoztatottsági mutatója is itt a legnagyobb, Brassó megyében 11 700 fő a hotelben és étteremben foglalkoztatott népesség. Ennek oka, hogy a turisták érkezése szállashelytípustól függően is jóval meghaladja a többi megyét, illetve turistaszálláson eltöltött vendégéjszakák száma is kiemelkedően nagyobb.

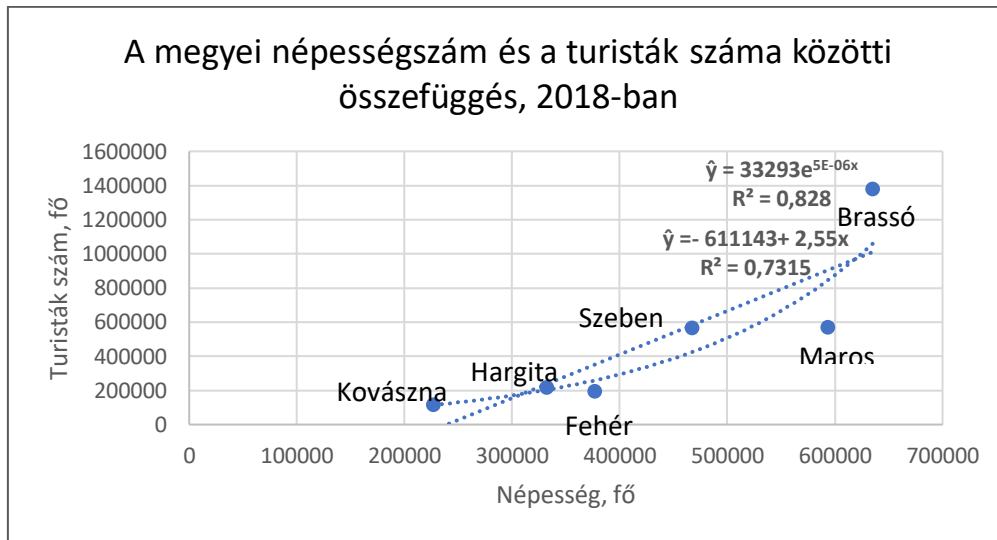
5.táblázat: A NUTS3 alrégiók rangsorolása

2018	NUTS3 megye	Összesen	Átlag	Rangsor
	Maros	19	6,33	2
	Hargita	17	5,67	3
	Kovászna	5	1,67	6
	Szeben	16	5,33	4
	Brassó	22	7,33	1
	Fehér	12	4	5

Forrás: Saját vizsgálat

A feldolgozott szakirodalom szerint a szolgáltatások különböző igényeket elégítenek ki és különböző árkategóriákban elérhetőek. A szálláshelyek kínálatát befolyásolják a helyi gazdasági és infrastrukturális tényezők, valamint a turisztikai kereslet és trendek. A keresletet befolyásolja több tényező is, például az adott desztináció vonzerője, a turisták által preferált tevékenységek, az infrastruktúra fejlettsége, a kulturális örökség és természeti látnivalók, valamint az évszakok és az időjárás. A keresletet továbbá befolyásolja az árak és az ár-érték arány, valamint a szálláshelyek minősége és szolgáltatásai.

6.ábra: A megyei népesség és turisták száma közötti összefüggés 2018-ban

Forrás: Saját vizsgálat

A 6. ábrán pozitív korreláció látható, amely esetben a regressziófüggvény felfele ívelő tendenciát mutat, ami azt jelzi, hogy a turistalátogatások száma növekszik a megyei népesség számának növekedésével. Ennek oka, hogy a megyei népesség számának növekedése hozzájárul a turisztikai szolgáltatások fejlesztéséhez, növelve a térség vonzerőjét, amelynek következtében egyre több a turista látogatások száma. A megnövekedett lakosságszám következtében nő a turisztikai szolgáltatások iránti kereslet. Az infrastrukturális fejlesztések, valamint az újabb vállalkozások létrehozása következtében, további turistalátogatásokhoz vezet.

A Közép-romániai régió gazdasági és természeti értékei kulcsfontosságúak az ország gazdasági fejlődése szempontjából. Az infrastruktúra folyamatos fejlődésben van. A régió számos természeti kincssel rendelkezik, amelyek turisztikai célpontként szolgálnak, különösen a kulturális, és a történelmi városok, a falusi turizmus és a hegyvidéki régiók kiemelendők. A turizmus pozitív és negatív következményei jelentős mértékben befolyásolják a környezetet, és komoly figyelmet érdemelnek a fenntarthatóság és a környezetvédelem szempontjából, amellyel a turizmus környezetre gyakorolt hatásai mérhetőek, mint például a turisztikai helyek, szállások, energiafelhasználás, hulladéktermelés vagy akár a szén-dioxid kibocsátás. A táj változatossága és a védett természeti területek, az ezen átvezető túraútvonalak vonzóvá teszik a környezetet, ennek köszönhetően idevonzva a turistákat. A Közép-Romániai régió Románia 28 nemzeti, védett és természeti parkja közül 6 területének nagy részét magába

foglalja. A kulturális turizmus is fontos szerepet játszik a régió életében, hisz középkori városai, csak néhányat említenék, mint például Brassó, Nagyszeben, Marosvásárhely, vagy vásári városai, mint Sepsiszentgyörgy, Marosvásárhely az UNSECO^{xii} örökség része. (Agentia pentru Dezvoltare Regionala Centru, 2022)

A Nyárádmenti Kistérség összterülete 60 694 hektár a régióban, melyből 18 140 hektár (30%) hegyvidéki terület és 42 554 hektár (70%) dombos terület. Népségének számát illetően, csak a 2011-es népszámlálás adatait találtam, mely szerint Nyárádmente stabil népessége 38 392 fő volt, ami Maros megye népességének 7%-át teszi ki. (GAL, 2014-2020)

A hegyvidéki területekre fókuszálva, amelyek 600 méter tengerszint felett vagy 400 és 600 méter fölötti magasságban helyezkednek el, nevezhetjük hátrányosabb helyzetű térségeknek. Maros megyében 20 település érintett, mint hátrányos helyzetű település, amelyek magasabb, mint 600 méteren fekszenek. A hegyvidéki területek, amelyek a Bekecs-hegy lábánál fekvő falvak, 500-600 méteres tengerszint felett helyezkednek el (például Vármező és Nyárádselye), kevésbé érintettek a tömegturizmus által. Ennek köszönhetően ideális helyszínek az alternatív turizmust kedvelőknek. Ezzel kapcsolatosan statisztikai adatokat Nyárádmentére nézve nem találtam.

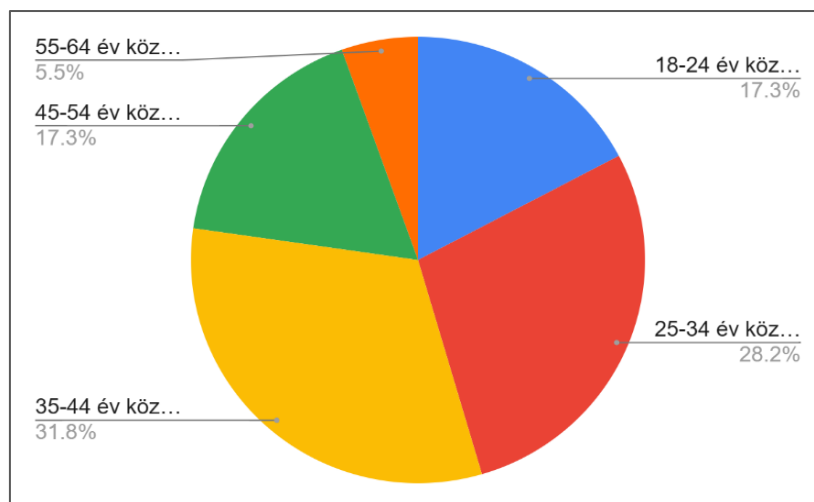
4.2. A kérdőíves felmérés eredményei és értékelése

Össességében a kérdőívet 110 személy töltötte ki, a válaszokat összegeztem és grafikusán ábrázoltam.

Életkor

A megkérdezettek minden korcsoportja képviseltette magát, legnagyobb mértékben a 35-44 év közöttiek csoportja, azaz 31,8%, míg a legkisebb arányban az 55-64 év közöttiek, 5,5%-ban. Szintén kiemelkedő arányt mutat a 25-34 évesek korcsoportja, 28,2%-ban, a 18- 24 év közöttiek és 45-54 évesek korosztálya egyforma arányt mutat, 17,3%-t.

7.ábra: A válaszadók életkor szerinti megoszlása

Forrás: Saját vizsgálat

Nem

A minta nem szerinti megoszlása tekintetében a válaszadók többsége nő, 73,6%-ban, azaz 81 női személy, ezzel szemben 26,4%-a férfi, vagyis 29 férfi.

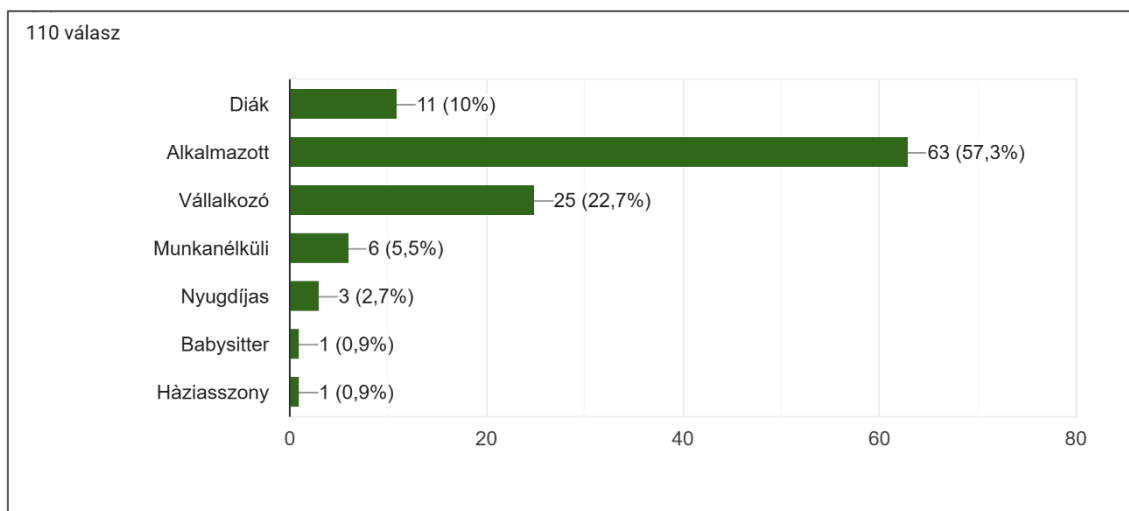
Lakóhely

A lakóhely szerinti megoszlás tekintetében a kitöltők többsége Maros megyében él, 80%-ban. Ezt követi a Hargita megyében élők aránya, azaz 11,8%. Kisebb arányban, de Magyarországon élők is kitöltötték a kérdőívet, amely 3,6%. A külföldön élők és Kovászna megyeiek arányát tekintve 2-2 válasz érkezett, 1,8%-ban, míg Kolozs megyéből egy személy töltötte ki, 0,9%-ban.

Foglalkozás

A 8. ábra a válaszadók foglalkozásának megoszlását ábrázolja. Túlnyomó részt valamely gazdasági ágazatban alkalmazott személyek töltötték ki a kérdőívet, 57,3%-ban, ezt követően a megkérdezettek közül vállalkozók 22,7%-ban válaszoltak. A diákok (10%), munkanélküliek (5,5%) és nyugdíjasok (2,7%) aránya jóval kevesebb, illetve nyílt kérdés lehetőséget is adtam, amelyben 1-1%-ban babysitter és háziasszonyként töltötte ki két személy.

8.ábra: A válaszadók foglalkozás szerinti megoszlása

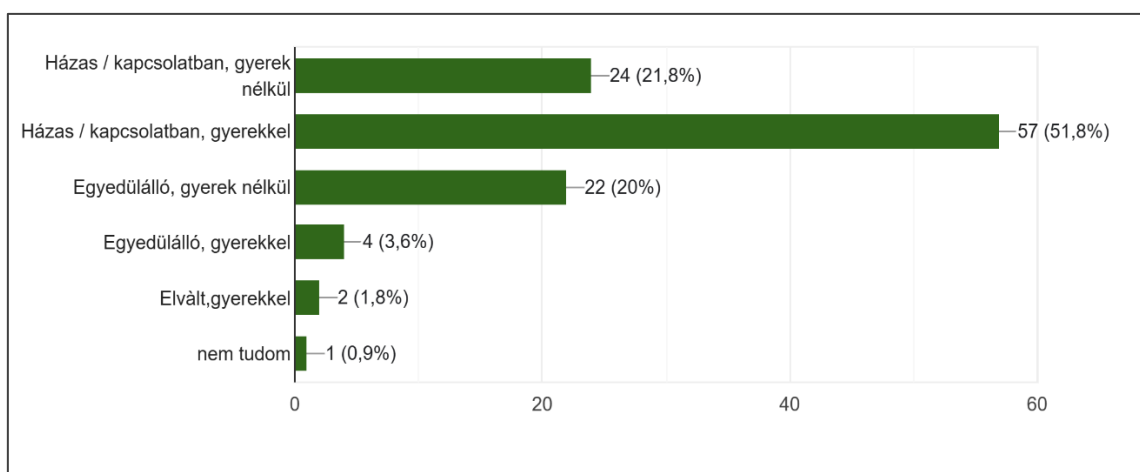

Forrás: Saját vizsgálat

Családi állapot

A kérdőívet kitöltő személyek családi állapotát érzékeltető 7. ábrán jól látható, hogy többségben vannak azok, akik házasságban vagy kapcsolatban élnek gyerekekkel, 51,8%-ban. Ez a megfigyelés arra enged következtetni, hogy ezek az egyének nagy valószínűséggel szívesebben részt vesznek olyan programokon, melyek családi szórakozást vagy tevékenységeket kínálnak. Ez a jelenség további vizsgálatokra inspirálhat, amelyek célja a családi életmód preferenciáinak és a szabadidős tevékenységek iránti érdeklődés mélyebb megértése lehet. Továbbá 21,8%-ban házasságban vagy kapcsolatban, de gyerek nélkül kategória követi, majd 20%-ban egyedülálló és gyerekek nélkül. Csak négyen töltötték ki (3,6%), akik egyedülállóak gyerekekkel. Két töltötték (1,8%), akikre elvált családi állapot jellemző és gyerekekkel vannak.

9.ábra: A megkérdezettek családi állapot szerinti megoszlása

Forrás: Saját vizsgálat

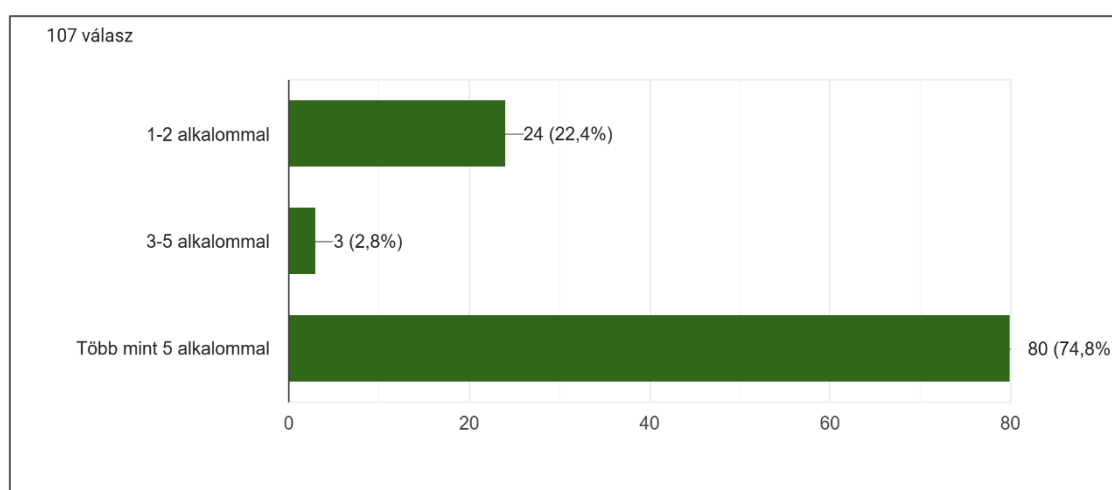
Járt-e már Nyárárdmentén?

A 110 megkérdezett közül 107-en jártak már Nyárárdmentén, amely a kitöltések 97,3%-t jelenti, ellenben 3-an nem látogatták meg a térséget (2,7%).

Turisztikai célból tett látogatás

Jól szemlélteti a 8. ábra, hogy a válaszadók többsége, aki járt már turisztikai célból Nyárárdmente térségében több mint 5 alkalommal, 80 személy 74,8%-kal, 1-2 alkalommal tett látogatást 24 kitöltő 22,4%-kal, míg 3-5 alkalommal utazott a térségre 3 személy 2,8%-kal.

10.ábra: Turisztikai célból tett utazások aránya

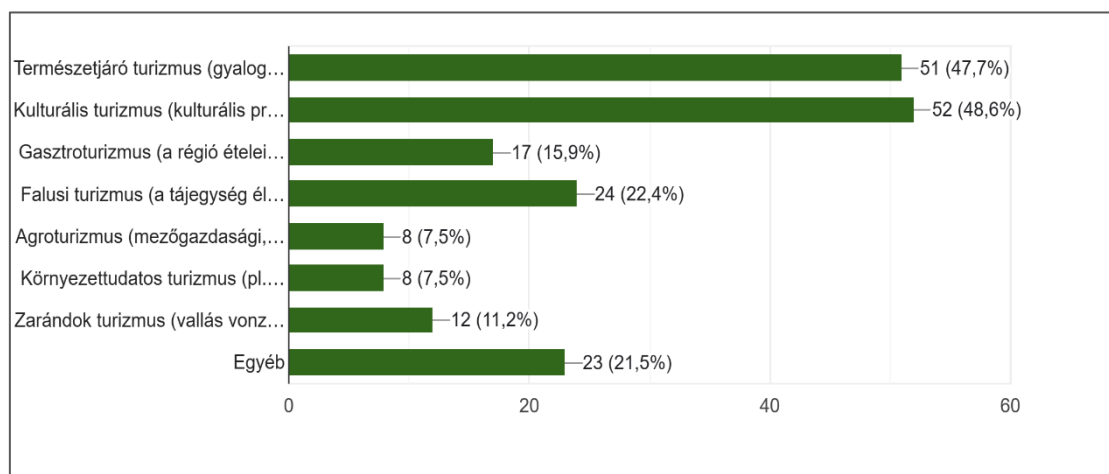

Forrás: Saját vizsgálat

Melyik alternatív turizmusforma vonzotta Önt Nyárádmente térségére?

Arra a kérdésre, hogy „Melyik alternatív turizmusforma vonzotta Önt Nyárádmente térségére?” a válaszadók közül 107 személy adott választ, akik már jártak Nyárádmentén. 51 személy (47,7%) a természetjáró turizmust, 52 személy (48,6%) a kulturális turizmust, 24 (22,4%) válaszadó a falusi turizmust jelölte meg. A megkérdezettek közül kevesebb arányban választották a zarándok turizmust (12 személy, 11,2%) és a gasztroturizmust (17 személy, 15,9%). A gasztroturizmus esetében az alacsony szám annak köszönhető, hogy a térségben először került sor ilyen típusú fesztiválra, amelyet 2023 szeptemberében rendeztek meg. A legkevesebben szavaztak az agroturizmusra (8 személy, 7,5%), az környezettudatos (ökoturizmus) turizmusra (8 személy, 7,5%), illetve 23 válaszadó 21,5%-ban az „Egyéb” lehetőséget választotta.

11.ábra: Fő alternatív turizmusformák, amelyek a turistát a Nyárádmenti térségre vonzották

Forrás: Saját vizsgálat

Milyen szálláslehetőséget választott Nyárádmente látogatásakor?

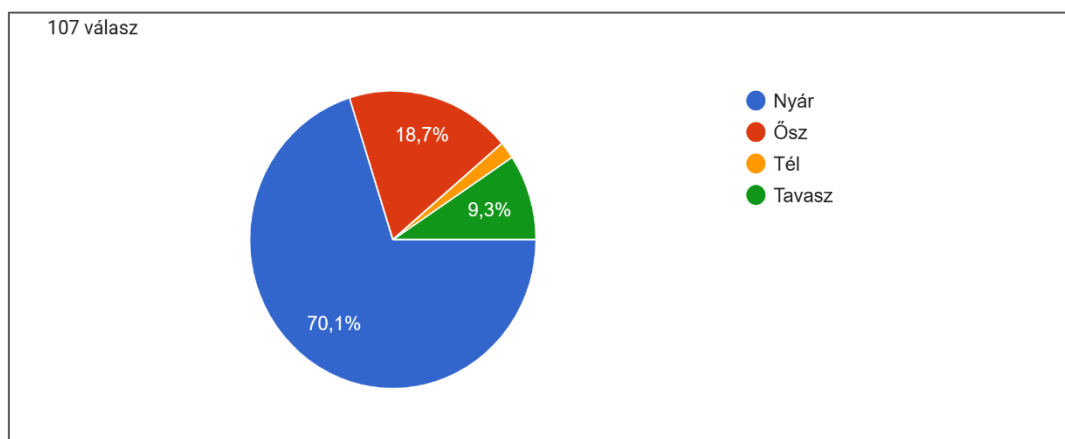
Az adatokat összegezve látható, hogy Nyárádmente látogatása során a legtöbben (50 válaszadó, 46,7%) az agroturisztikai panziók vagy kulcsosházak szálláslehetőséget választották. Ezután következnek a panziók, amelyet 30 megkérdezett személy választott (28%), majd 5 válaszadó (4,7%) a szállodai lehetőség mellett döntött, valamint Nyárádmenti lakosként vagy saját otthonukban szállt meg 1-1 válaszadó. Kisebb arányban választották az olyan lehetőséget, mint a rokonoknál, barátoknál vagy ismerősöknél való megszállás. Egyedi vagy speciális válaszok is előfordultak, mint például sátorban alvás vagy a nyaraló használata.

Általánosságban elmondható, hogy a látogatók széles skálán mozognak a szálláslehetőségek terén és többnyire a helyi turisztikai infrastruktúrát veszik igénybe.

Nyárádmente látogatása évszakokra osztva

A megkérdezettek 70,1%-a (75 válaszadó) a nyári hónapokban utazott Nyárádmentére, 18,7%-a (20 válaszadó) ősszel, 9,3% (10 válaszadó) tavasszal, valamint 1%-a (2 válaszadó) télen tett látogatást a térségre.

12.ábra: Nyárádmente térség látogatása évszakonként ábrázolva

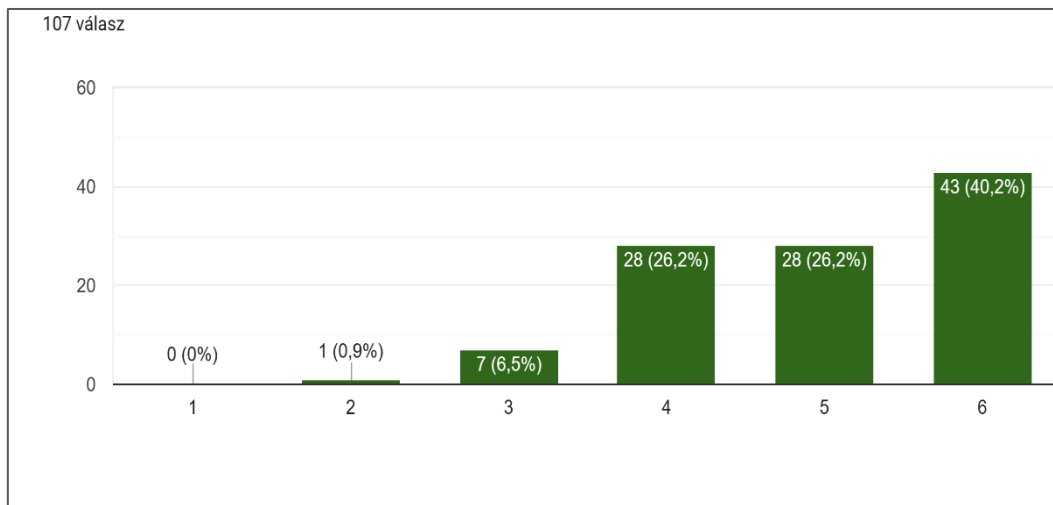

Helyi szolgáltatások és infrastruktúra

Arra a kérdésre, hogy „Mennyire volt elégedett a helyi szolgáltatásokkal és infrastruktúrával?” az 1-től 6-ig terjedő lineáris skálán a megkérdezettek többsége, azaz 43 személy, vagyis 40,2% -a teljes mértékben elégedett volt, a válaszadók közül 28 (26,2%) személy elégedett volt, illetve kevésbé elégedett szintén 28 válaszadó (26,2%). Közepesen elégedett 7 személy (6,5%), valamint részben elégedetlen válasz érkezett 1 válaszadótól (0,9%). Fontos megemlíteni azt is, hogy az elégedetlen, vagy csak részben elégedett válaszok aránya viszonylag alacsony, mindössze 6,5% és 0,9%. Ez azt sugallja, hogy a térség szolgáltatásai és infrastruktúrája általában jó minőségű és a negatív visszajelzések csak kisebbségben vannak jelen.

Összességében tehát elmondható, hogy a helyi szolgáltatások és infrastruktúra nagyobb részét pozitívan értékelték a válaszadók, bár vannak olyan területek, amelyeken további fejlesztések vagy javítások szükségesek lehetnek a látogatói elégedettség növelése érdekében.

13.ábra: A minta szolgáltatások és infrastruktúra minőségére vonatkozó elégedettség megoszlása

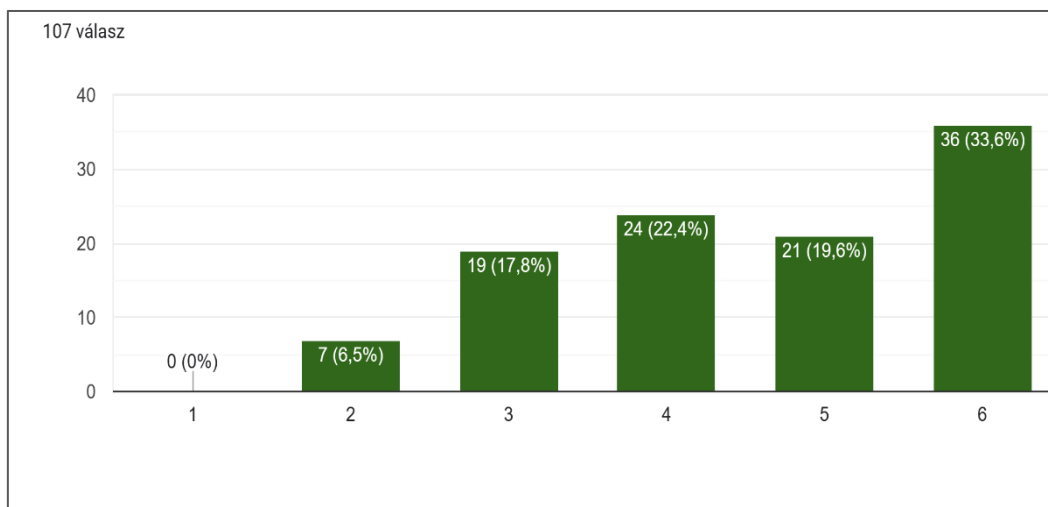
Forrás: Saját vizsgálat

Turisztikai információ szolgáltatások

Az 1-től 6-ig terjedő lineáris skálán a megkérdezettek arra kellett választ adjanak, hogy mennyire elégedettek a Nyárádmente turisztikai információs szolgáltatásokkal. A megkérdezettek 33,6% -a kifejezetten elégedett, 19,6% -a elégedett, 22,4% -a részben elégedett, 17,8% -a kevésbé elégedett és 6,5% -a nem elégedett az információs szolgáltatásokkal. Az adatok alapján látható, hogy a megkérdezettek vegyesen ítélték meg a Nyárádmente turisztikai információs szolgáltatásokat. Erre fontos odafigyelni és javítani a már meglévő információs eszközöket, úgy mint weboldalak frissítése, reklám táblák kihelyezése, kinyomtatott vagy online elérhető térképek és útmutatók hozzáférése, amelyek segítenek a látogatóknak eligazodni a térségben és felfedezni annak nevezetességeit.

Ezek és hasonló szolgáltatások együttesen segítik a turistákat abban, hogy teljes mértékben kihasználják a Nyárádmente térségében történő tartózkodásukat.

14.ábra: Az információs szolgáltatások minőségének eloszlása a turisták elégedettségi szintje szerint

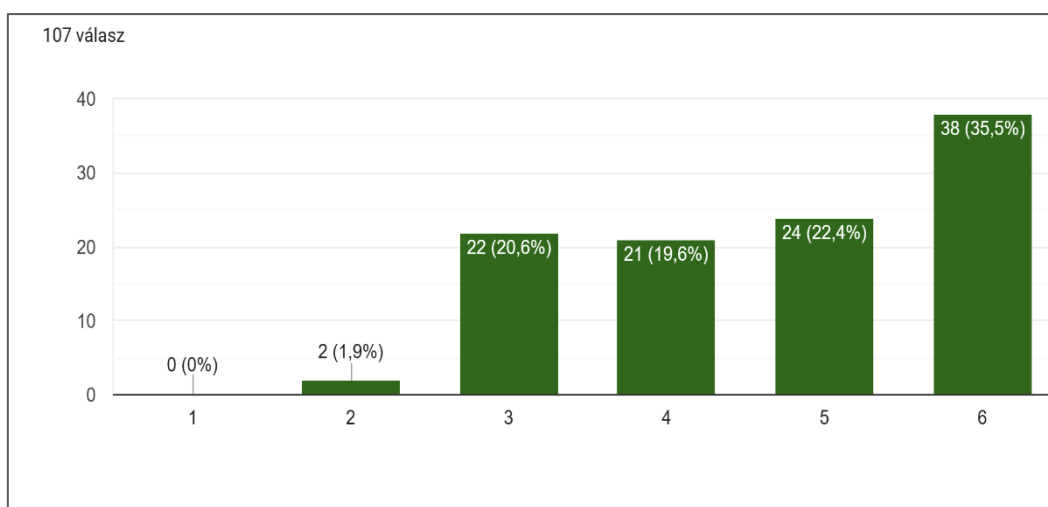

Forrás: Saját vizsgálat

Nyárárdmenti térség turisztikai kínálata

A kérdőívet kitöltő személyek arra kérdésre, hogy „Mennyire volt elégedett a Nyárárdmenti térség turisztikai kínálatával” az 1-től 6-ig terjedő, úgynevezett lineáris skálán fejezhettek ki álláspontjukat. A többség, 38 személy (35,5%) nagyon elégedett volt, 24 válaszadó (22,4%) elégedett, 21 válaszadó (19,6%) részben elégedett, a kérdőívet kitöltő 22 személy (20,6%) kevésbé elégedett, valamint két személy (1,9%) nem volt elégedett a turisztikai kínálattal.

15.ábra: A válaszadók elégedettségére vonatkozó megoszlása Nyárárdmente turisztikai kínálatával kapcsolatban

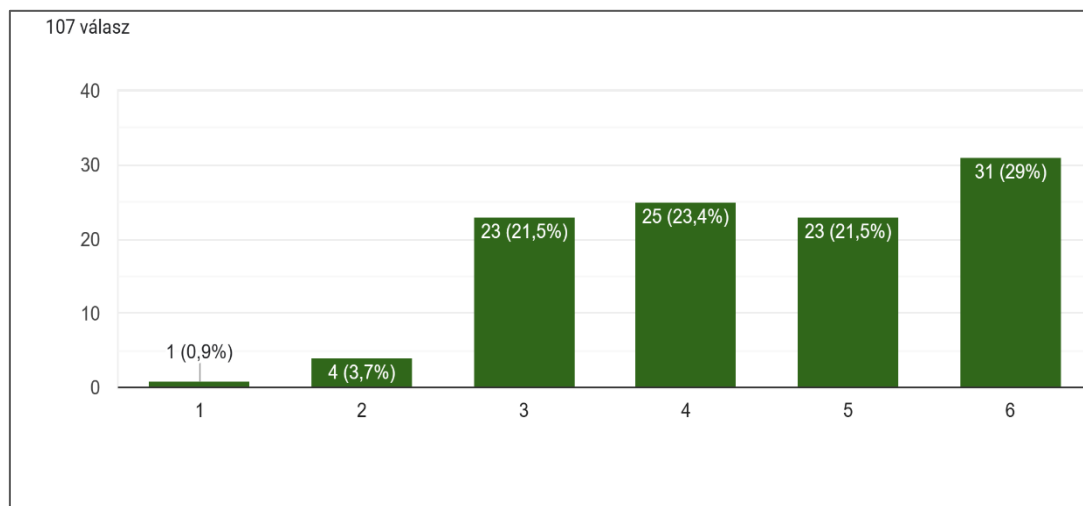

Forrás: Saját vizsgálat

A minta alternatív turizmus minőségével kapcsolatos véleménynyilvánítás

Az alábbi ábrán látható, hogy a megkérdezettek 29% -a teljesen elégedett volt az alternatív turizmus kínálatának minőségével. Ezt követően 25 személy 23,4 % -ban részben elégedett volt látogatása során, valamint nem nagy eltéréssel volt, aki részben elégedett a turisztikai kínálat minőségével 21,5% -ban. Fontos megjegyezni, hogy négy (3,7%) személy kevésbé, illetve egy (0,9%) személy egyáltalán nem volt elégedett a kínálat minőségével. Többségében a Nyárádmentére érkező alternatív turizmust kedvelők viszonylag elégedettek voltak, de akad olyan is, aki elégedetlenségét fejezte ki, amely arra utal, hogy további fejlesztésekre vagy szolgáltatások bővítésére lehet szükség, hogy minden látogató igényeit kielégítsék és a turisztikai élményt még magasabb szintre emeljék.

16.ábra: Az alternatív turizmus kínálatának minőségéhez kapcsolódó elégedettségi szintek megoszlása

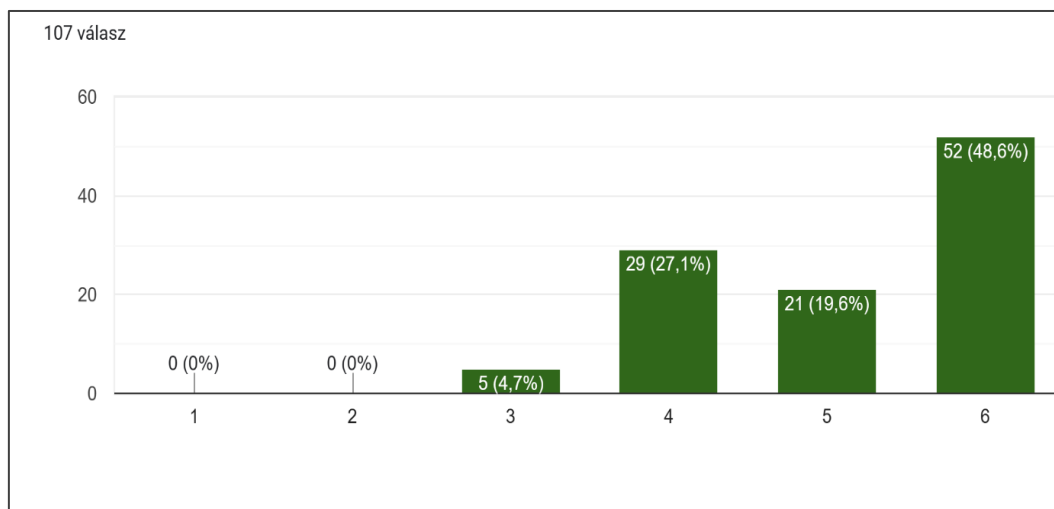

Forrás: Saját vizsgálat

Ajánlási hajlandóság Nyárádmente alternatív turizmus célpontként

A megkérdezettek arra a kérdésre, hogy „Mennyire lenne hajlandó ajánlani Nyárádmente vidékét alternatív turizmus célpontként másoknak?” 52 személy, azaz 48,6% -a nagyon ajánlaná Nyárádmentét, mint alternatív turizmus célpont. A válaszok 27,1% -a (29 személy) részben ajánlaná, 19,6% -ban (21 személy), illetve öt személy, azaz 4,7% -a kevésbé ajánlaná céltérségként.

17.ábra: Ajánlási hajlandóságot szemléltető oszlop diagram Nyárádmente térségét tekintve

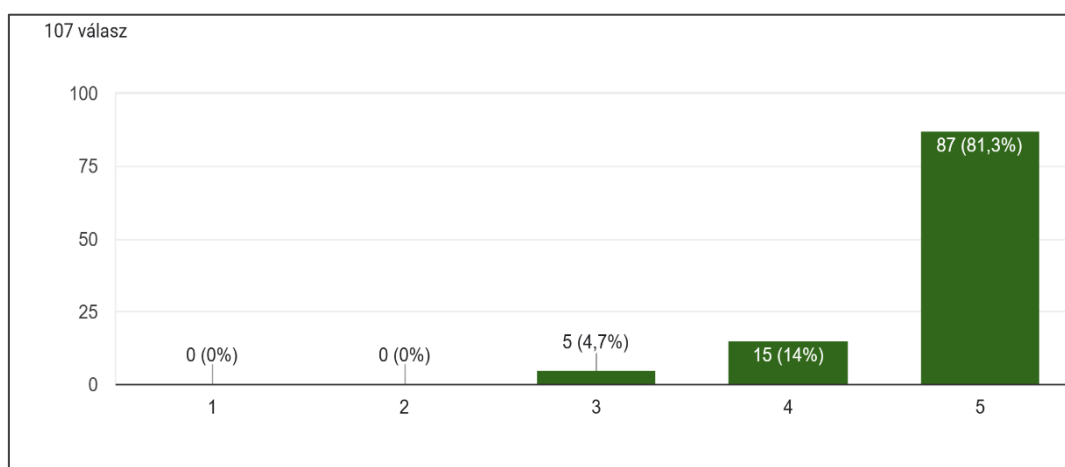

Forrás: Saját vizsgálat

Fenntarthatóság és környezetvédelem

Napjainkban egyre fontosabb, hogy utazásunk során odafigyeljünk a környezetre. A válaszadók jelentős része 81,3% -a, pontosabban 107 személyből 87 személynek nagyon fontos, hogy amennyiben lehetséges utazása során ne szennyezze a térséget. A válaszadók 14% -a, vagyis 15 személy fontosnak tartja a környezettudatosságot a kirándulása során, valamint akad olyan válaszadó, aki számára kevésbé fontos a környezet megóvása az utazás során, pontosabban öt személy (14%).

18.ábra: A fenntarthatóság és környezettudatos utazás jelentősége a Nyárádmentére tett utazás során

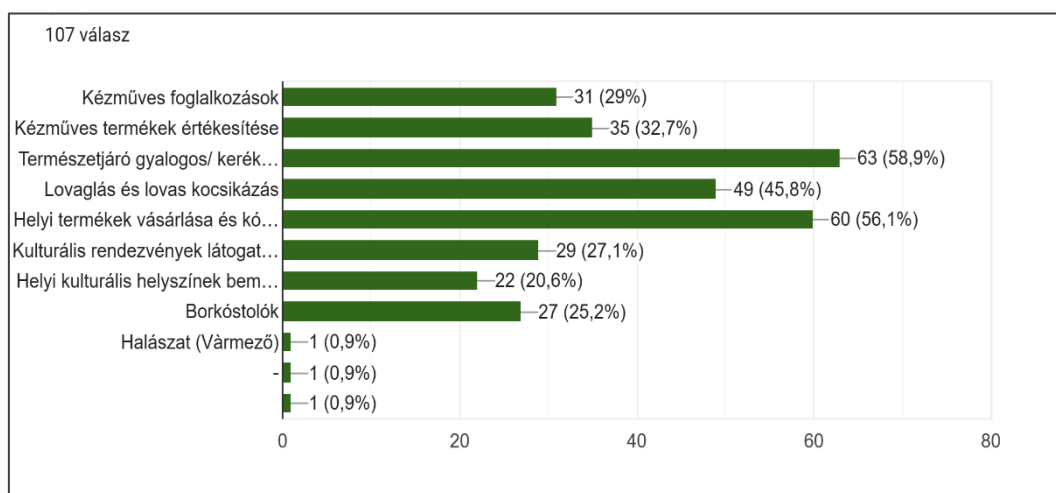

Forrás: Saját vizsgálat

Jövőbeli elvárások Nyárádmente turisztikai tevékenységeivel kapcsolatban

Az adatokból jól látható, hogy a válaszadók jelentős része, 58,9% -a továbbra is a természetjáró gyalogos, illetve kerékpár túrákat részesíti előnyben. Ugyanakkor 56,1% -a a helyi termékek vásárlását kedveli, 45,8% -ban a lovaglás és lovas kocsikázás terén érdekeltek. Kevesebb arányban választották a kézműves termékek értékesítésére szolgáló vásárokat (32,7%), a kézműves foglalkozásokat (29%), a kulturális rendezvények látogatását (27,1%), borkóstolókat (25,2%), helyi kulturális helyszínek bemutatását (20,6%), valamint a halászatot (0,9%).

19.ábra: Várt turisztikai tevékenység típusok Nyárádmentén a jövőre nézve

Forrás: Saját vizsgálat

Nyárádmente ideális alternatív turizmus célpont

Arra a kérdésre, hogy „Ön szerint Nyárádmente térsége ideális helyszín az alternatív turizmus számára?” a válaszadók 99,1% -a úgy véli, hogy alkalmas helyszín az alternatív turizmus tekintetében, míg egy válaszadó nemmel válaszolt (0,9%). Ez azt jelzi, hogy nagyon erős az egyetértés abban, hogy Nyárádmente vonzó célpont lehet az alternatív turizmus számára.

Potenciális hiánycikk az alternatív turizmusban Nyárádmente térségén

A kérdőívemben utolsónak kérdeztem rá arra, hogy melyek az alternatív turizmushoz kapcsolódó olyan tevékenységek, amelyek hiánycikket jelentenek az idelátogatók számára. A válaszadók széles skálán megneveztek olyan alternatív turisztikai tevékenységeket,

amelyeket szívesen látnának Nyárádmente vidéki térségében. Ezek közé tartoznak például a kézműves foglalkozások, a lovas tevékenységek, a természetjárás, az ökoturizmushoz kapcsolódó tevékenységek, a térségre jellemző gombafélék megismerése gyalogos túra keretén belül, a kalandturizmus, bikkla, néptánc oktatás, a kulturális programok, a gasztronómiai élmények, valamint a helyi termékek és termelők megismerése és támogatása, a régió ételeinek és italainak megismertetése, farm látogatás és nem utolsósorban a sport turizmus.

Nem ismerem Nyárádmentét

Azok, akik még nem jártak Nyárádmentén, összesen a 110 válaszadóból három személy, kitölthette az ehhez a szakaszhoz tartozó kérdéseket. Arra a kérdésre, hogy a jövőben majd „Ellátogatna-e Nyárádmentére?” két személy igennel, valamint egy személy nemmel válaszolt. Azt, hogy milyen turisztikai célból tenne látogatást a térségre, egy személy a pihenés és kikapcsolódás vidéki környezetben választ adta, illetve egy személyt a tájegység megismerése vonzaná Nyárádmentére. Mindkét válaszadó a nyári évszakot találja a legideálisabbnak az utazáshoz és szálláslehetőségként egyikük agroturisztikai panzióban szállna meg, a másik válaszadó a panziót jelölte meg a kérdőívben.

4.3 Az alternatív turizmusformák kínálatának elemzése Nyárádmente térségében

A Nyárádmenti régió gazdaságfejlesztésének egyik fontos irányvonala az alternatív turizmushoz kapcsolódó infrastrukturális fejlesztések, amelyek hozzájárulnak a Nyárádment- i alternatív turizmus kínálati oldalához.

A nyárádremetei polgármesterrel, Magyarai Péterrel való találkozásom során, amelyre a MiniNyárád Látogatóközpont megnyitása alkalmából került sor, tárgyalásra kerültek a térség főbb beruházásai. Ezeknek az intézkedéseknek az a célja, hogy a régió versenyképes maradjon, ugyanakkor vonzóbbá váljon a turisták körében.

Magyarai Péter polgármester elmondta, hogy a legújabb beruházás a Nyárádmentét bemutató látogatóközpont Vármezőben. A MiniNyárád Látogatóközpont a keskeny nyomvonalú vasút, a Mocanita vármezői állomása mellett található. A központ leglátványosabb eleme a tíz négyzetméteres terepasztal, amely főként a Felső-Nyárádmente természeti és kulturális nevezetességeit mutatja be miniatűr változatban. A makett asztal 81 darab egyedi építésű épületet, járműveket, élethű állatokat és a térség domborzatát mutatja be, ugyanakkor a központban megtalálunk helyi kézműves termékeket, mint például a méz- és gyógynövény alapú készítményeket Nyárádremetéről, illetve a Jobbágyfalván készült szalmakalapokat is. Továbbá a polgármester elmondta, hogy az utóbbi években sor került infrastrukturális fejlesztésekre, úgy mint a mellék utcák aszfaltozása, szennyvízhálózat kiépítése, illetve a 2024 februárjában átadott nyárádremetei Dr. Nyulas Ferenc általános iskola teljes felújítása.

20.ábra: A MiniNyárád Látogatóközpont megnyitója

Forrás: Saját fotó

A Mini Nyárád Látogatóközpont megnyitása utáni időszakban én is tevékeny részese voltam a központ működtetésének. Balássy András, a Nyárádmente Kistérségi Társulás alkalmazottja és a látogatóközpont ügyvezetője elmondta, hogy a 2019-ben megnyert 100 000 eurós pályázati támogatást a LEADER program kertén belül valósította meg a nyárádremeti önkormányzat. Ugyanakkor megemlítette a Nyárádmenti Termék védjegy és márka megvalósulását, amelyet a Nyárádszeredai Önkormányzat és a térség többi önkormányzatának összefogásából, valamint a helyi termelők együttműködésével hoztak létre. Mindezt Európai Unió forrásokból, az Országos Vidékfejlesztési Terv (PNDR) kerében valósították meg.

Fő fejlesztési irányok a kulturális turizmus, a természetjáró turizmus, a falusi – ezen belül az agroturizmus és a gasztroturizmus. Jelentős fontossággal bír az alternatív turizmusformák kínálatának elemzése az úti célok sokféleségének és a turisztikai tevékenységek diverzitásának megértése szempontjából.

Nyárádmente varázslatos vidék, ahol a természet és emberi közösségek egymással összhangban élnek, arra törekedve, hogy megőrizzék a tájat és a hagyományokat. Ahhoz, hogy igazán megértsük és megismerjük ezt a vidéket, elengedhetetlen felfedezni a legfontosabb látnivalókat a térségben.

A térség egyik legjelentősebb eleme a Nyárád folyó, melynek szelíd folyása és gazdag környezete elvarázsolja az embert. Az Égerfás-tó Vármezőn, a Nyárád völgye szívében található, a Kis- és Nagy Nyárád völgye között, egy kis oázis a természet ölelésében, mely magával ragadó növény- és állatvilágával szép kiegészítője a vidék természeti csodáinak. Vármező központjából induló piros pontjelzésű turistaút vezet a tóhoz, melynek érdekessége, hogy élő fák találhatóak benne. Érdemes megemlítenem a közelben lévő Várhegyet, illetve ennek szomszédságában a Tündérek forrását is megtaláljuk. (ERDÉLYI KÁRPÁT EGYESÜLET, 2020)

Ugyanakkor a régió gazdagsága az erdőkben rejlik, melyek 12 870 hektárnyi területet tesznek ki a kistérségben. Az erdők a terület valódi gazdasági értékeit képviselik. Ugyancsak fontosak a kiterjedt gyepterületek, amelyek jelentősen hozzájárulnak a régió növekedéséhez. A fa, a bogyós gyümölcsök és gombák mellett is kiemelhető potenciál rejlik, azonban ezek az erőforrások jelenleg nem kapnak kellő figyelmet és kiaknázást a régióban.

Az Erdélyi Kárpát Egyesület (EKE) keretein belül szerveznek Közepes nehézségű gyalogos túrákat, túravezető irányításával a Nyárádremete határában fellelhető XIII.- XIV. században épült Vityal várához. Napjainkban már csak a vár maradványait leljük, amely feltehetően a falu és környéke lakosságának menedékhelyül szolgált. A gyalogos túra Vármezőből indul, a Meleg- Ságán keresztül a Tompa- tetőn át vezet a Vityal- várához. (Erdélyi, 2019)

Ugyanitt Vármezőn, a falutól öt kilométerre a Meleg- Ságó völgyében kék kereszt turista jelzés vezet az úgynevezett Likaskőhöz. Egy üreges sziklatömb, amely a szájhagyomány szerint búvóhelyül szolgált a környék lakosságának, valamint a törvény elől menekülőknél.

Deményházát Búzaházával összekötő útszakaszon egyik kedvenc növényfajomat, a Natura 2000^{xiii} által védett mocsári kockás liliumot (*Fritillaria meleagris*) találjuk, mintegy negyven hektáros területen.

A vidék kulturális öröksége terén a Mikházi temetőben, a Keresztelő Szent János fakápolnát találjuk, az

erdélyi népi építészet alkotása, bejáratánál helyezkedik el egy öreg hárs, amely a hagyomány szerint Erdély legidősebb élő hárs fája.

A Mikházi Ferences templom és kolostor 1673-ban épült és egykor a legősibb fennmaradt székelykapuval büszkélkedhetett. Sajnos, a szerkezet meggyengült, így 1912-ben egy vihar ledöntötte. Később vásárlás útján a Néprajzi Múzeumba került, ahol ma is megtekinthető. A Ferences kolostortemplom egy kivételes műemlék a XVII. századi erdélyi későreneszánsz építészetből maradt fent, amelynek szakrális jellege és története különleges helyet foglal el a régióban. Az épületben 1952 óta elmeorvosintézet működik.

Marosvásárhely szomszédságában Jedd község határában megtaláljuk az úgynevezett földhalmokat, amelyek Jedd délnyugati részén földcsuszamlás következtében jöttek létre.

21.ábra: Mocsári kockásliliom (*Fritillaria meleagris*)

Forrás: sokszinuvidék.24.hu (2023)

Az elmúlt években a gasztroturizmus nem kapott nagy jelentőséget. Az első Lanka Gasztrofesztivál 2023. szeptember 2.-án került megrendezésre, otthonául szolgálva a Nyárádmenti gasztroturizmusnak, amelyet pontosabban a Székelyhodos községhez tartozó Deményháza határán kívül eső deményházi tetőn szerveztek meg, a Lanka Transylvania családi vállalkozásnak köszönhetően, amely a hagyományos ízeket felidéző Lanka termékeket forgalmazza országszerte. Kitűzött céljuk volt, hogy a fesztivál keretein belül bemutatásra kerüljenek a régió értékei, hagyományai, fókuszálva a gasztronómiára és a minőségi hazai ételekre.

Az emberek szabadidejüket szívesebben töltik el csendesebb, természetközelibb helyen. Ezért választásuk a vidéki környezetre esik, távol a város zajától. Reményt keltő, hogy az agroturizmus Nyárádmentén, mint a falusi turizmus speciális turisztikai terméke fellendülőben van. A helyi és hagyományos jelleg megismerése falusi környezetbe vonzza a turistákat. Ilyen környezetbarát helyszín a Vármezőben található ASTER agroturisztikai panzió. A falu központjához közel eső, mégis csendes. Egy régi csűr sarokköveire épült, a régi hagyományos falusi csűrűt idéző külseje figyelem felkeltő, ugyanakkor beltere a mai modern stílust tükrözi. A panziót körülvevő bükkerdő és a Nyáráddal határos telek alkalmas gyerekprogramok szervezésére, de 10 -14 fős társaságnak is épp ideális, legyen az családi, baráti vagy csapatépítő jellegű összejövétel.

4.4 A kulturális turizmus és a zarándokturizmus helyzete Nyárádmente vidéki térségében

Nyárádmente vidéki térsége gazdag kulturális és történelmi értékekkel rendelkezik, amely vonzóvá teszi a két alternatív turizmusforma számára.

A kulturális turizmus kiemelkedő eseménye a Csűrszínházi napok Nyárádmente térségében. A nyári szezon beköszöntével folyamatosan kulturális rendezvények tarkítják Nyárádremete községét. Legelőször 2003- ban a marosvásárhelyi Tompa Miklós Társulatának néhány színésze, illetve Szélyes Ferenc, a Csűrszínház Egyesület elnöke és Kovács Levente, akkori művészeti vezető kezdeményezésére rendeztek színházi előadásokat a Mikházi kultúrotthonban, amelyet felváltott a közös összefogással megépült és 2009-ben felavatott Csűrszínház.

A mikházi Csűrszínház története egyedülálló és inspiráló példaként szolgál az alternatív turizmus fejlesztésére a térségben. A térség más kulturális és történelmi eseményei, mint például a Római fesztivál vagy a gazdanapok, gyerekfoglalkozások további lehetőségeket nyújtanak a turisták számára. Ezek az események nemcsak a helyi kultúrát népszerűsíti,

22.ábra: A mikházi csűrszínház

Forrás: CSŰRSZÍNHÁZ (www.csurszinhaz.ro)

hanem turisztikai és oktató-turisztikai élményeket is kínálnak. Az egyesület és a helyi önkormányzatok által végzett karbantartás és támogatás révén a Csűrszínház vált a térség egyik legfontosabb nyári kulturális központjává. A Csűrszínház létrehozása és fejlesztése az összefogás és közösségi kezdeményezések eredménye. (Szélyes, dátum nélk.)

Mikházán 2011- től folyamatosak a régészeti ásatások, a kutatók II- III. századi római castrum^{xiv} maradványaira bukkantak. Az eddig előkerült leletek egy részét a régészeti parkban berendezett időkapuszulában lehet megtekinteni. A Maros megyei részen, a Római Birodalom keleti határvidékén található mikházi lelőhelyek kivételesen jó állapotban maradtak fent. Dr. Nicoleta Man, a Maros Megyei Múzeum régészeti osztályának vezetője, javasolta az UNESCO világörökségi listára történő felvételét. (Gligor, 2021)

A zarándokturizmus szempontjából fontos megemlítenem a Mária zarándokutat (Via Mariae), amely több országot átszelve, Közép-Európa vallási örökségeit egy rendszerre szerveződő vallási, spirituális zarándokútvonal hálózatot alakít. Kiépítése 2006-ban fogalmazódott meg a Mária-út Közhasznú Egyesület által. A kiépült turista útvonal összeköti kelet-nyugat irányban az Ausztriában található Mariazellt, Budapestet, Máriapócsot és a zarándokút végállomását jelentő Csíksomlyót Erdélyben, illetve észak- déli

23.ábra: A Mária- út földrajzi elhelyezkedése Európában

Forrás: Puczkó és Rácz: Az attrakciótól az élményig (2017)

irányban Czestochowa, Esztergom, Budapest, Máriagyűd és Medugorje városokat. A Mária zarándokútvonalak egy kereszt alakzatot írnak le Közép- Európa térképén, összekötve a Szűz Mária- kegyhelyeket. A zarándokút hét országon átívelő vallási vonzatú turistaútvonal, amelyet gyalogoson, valamint kerékpárral, egyénileg vagy csoportosan is bejárhatja az utazó. A főútvonalakhoz több térségi alternatív zarándokútvonal kapcsolódik. (Puczkó & Rácz, Az attrakciótól az élményig, 2017)

A Mária- út átszelve a Nyárádmentét a Bekecs- hegyen keresztül, több vidéki térséget érint, mint Nyárádremete, Nyárádmagyarós, Nyárád Selye, Mikháza, halad Maros megyéből Hargita megyébe, Csíksomlyó irányába.

Kulturális szempontból a Bekecs tető huszár találkozók színhelyeül is szolgál, amikor a környező lakosság és turisták megemlékeznek az első és második világháborúban elhunyt hősekről.

4.5 A természetjáró és az ökoturizmus helyzete Nyárádmentén, a túraútvonalak feltérképezése

Annak érdekében, hogy a környezetünkben megtalálható élőhelyeket, a biodiverzitást, a kulturális örökséget megőrizhessük, az utazónak tájékozottabb döntéseket kell hoznia. A

24.ábra: A Mária zarándokút turistajelzés a Bekecs- hegy aljában Nyárád Selye irányában

Forrás: Saját fotó

Nyárádmentén áthaladó túraútvonalak lehetőséget kínálnak a természet szerelmeseinek és a kalandvágyóknak egyaránt. Ezek az útvonalak nem csupán a táj szépségét és változatosságát mutatják be, hanem annak kulturális és történelmi kincseit, élményeket nyújtanak az ide látogatóknak. A Mária zarándokút, a Via Transilvanica és a „Só útja” mind hozzájárulnak a régió turisztikai vonzerőjéhez, a természetjárás, valamint a zarándokturizmus népszerűsítéséhez.

A Mária- út Maros megyei szakasza 95 kilométer hosszú, amely öt szakaszra van felosztva, Nagysármástól Sóváradig. A Nyárádmenti térséget érintő szakasz

Marosszentgyörgytől megkezdve Jobbágyfalván keresztül, amely 19 km hosszú útszakasz, ezt követve a Bekecs- hegyet átszelve Sóvárad fele, ez az útszakasz 25,5 kilométer hosszú.

„Az út, amely összeköt” a Via Transilvanica mottója. Románia 1420 kilométer hosszú túraútvonala, amely a Putnai kolostortól indul, tíz megyén keresztül, beleértve 400 települést és tizenkét UNESCO világörökségi helyszínt, végcélja Turnu Severin. Az Erdélyen is áthaladó túraútvonal kiépítését 2018 és 2022-es években valósították meg.

A Via Transilvanica útvonalat a gazdag biodiverzitás, a változatos természeti táj és a hagyományos vidéki életmód teszi egyedülállóvá a többi európai túraútvonalhoz képest Romániában.

Marosszentgyörgyöt Parajddal összekötő turisztikai ösvény a római korra vezethető vissza. Az ötven kilométer hosszú útvonalon szállították a sósfürdőbe a sótüdőket. Ez a túraútvonal

köti össze a marosszentgyörgyi sósfürdőt a parajdi Sóbányával. A „Só útja” megnevezés is innen ered. A gyalogos út réteken, erdőkön keresztül vezet, áthaladva kisebb falvakon, mint Mikháza és Nyárádselye. (Focus Eco Center, 2012)

4.6 A Nyárádmente vidéki térség adottságai, a Bekecs- hegy természetvédelmi terület vizsgálata

Nyárádmente földrajzi elhelyezkedését tekintve Románia központi részétől északabbra található, Marosszékhez tartozó vidék, melyet székelyek népesítettek be. Napjainkban a vidék Erdély legsűrűbben lakott területe. Legnagyobb vidéki települése Nyárádremete, amely a Nagy- Nyárád völgyének legészakibb települése és egyben a Felső- Nyárádmente legnagyobb községe. A Nyárád, mint név, első említése 1332-ből származik, a pápai tizedjegyzékben Nyárádtőn egy István nevű papot említenek Staphanus de Naradya- ként. Ezt követően 1567- ben említik először Remete néven. A XX. század elején, pontosabban 1910 és 1943 között, az első és második világháború idején, még túlnyomórészt magyar lakosa volt. A trianoni békeszerződésig^{xv} Maros- Torda vármegye nyárádszeredai járáshoz tartozott. (Birtók Kovács, 2003)

A térség megnevezését a Nyárád- folyóról kapta, amely a Görgényi- havasokból ered 1239 méter magasságból, a Kis-Nyárád és az északabbra fekvő Nagy-Nyárád patakok találkozásából. A Nyárádmente falvait összekötő 1080 méter magas Bekecs- hegy, a térség legjellegzetesebb természeti értéke. A Keleti Kárpátok nyugati részén fekvő felső miocén- pleisztocén kor vulkanikus képződmény alkotó eleme.

A Nyárád-folyó és Kis- Küküllő mentén Natura 2000- es természetvédelmi területek fellelhetőek, ezek a Küküllő Dombság- Nyárád völgye (ROSPA0028) madárvédelmi terület, amely 86 073 hektáron terül el, illetve a Kis- Küküllő Dombság- Bekecs (ROSCI0297) élőhelyvédelmi terület, ez 37 082 hektárt fed le. (Milvus, 2022)

A természetvédelmi területek, mint a Küküllő Dombság- Nyárád völgye és a Kis-Küküllő Dombság- Bekecs, nem csupán a vidék gazdag élővilágát őrzik, hanem emlékeztetnek bennünket arra is, hogy természeti kincseinket óvni és védeni kell a jövő generációi számára.

25.ábra: A bekecsi Szent Antal kápolna és Nyárád Selye látképe 2024 januárjában

Forrás: Saját fotó

A Bekecs- hegy évszázadokon keresztül a Nyárádmente „szent hegye” volt, melynek csúcsáról az emberek lelki békét és megújulást kerestek. Ez a vidék magában hordozza a hitet, a jelent és a múltat, miközben inspirációt ad a jövőre tekintve.

5 KÖVETKEZTETÉSEK ÉS JAVASLATOK

A kérdőíves felmérés eredményei alapján megállapítható, hogy Nyárádmente térsége vonzó alternatív turizmus célpont. A kérdőíves kutatásban résztvevők többsége már járt a térségben, tapasztalta a vidék vonzerőjét, melyet a turisztikai célpontok sokfélesége, beleértve a természetjárást, kulturális és falusi turizmust, széles körben képvisel. Az elégedettségi szintek alapján a helyi szolgáltatások és infrastruktúra általában jó minőségűnek bizonyultak, bár az információs szolgáltatások terén javításra, fejlesztésekre van szükség. Az válaszokból kiderül, hogy a látogatók főként a nyári hónapokban preferálják Nyárádmentét, melynek legkedveltebb szálláslehetőségei az agroturisztikai panziók és kulcsosházak. A turisták kihasználják a melegebb időjárás adta lehetőségeket úgy, mint a gyalogos túrázásokat, a szabadtéri kulturális rendezvényeket és az agroturizmus adta vidéki életérzést.

A szakirodalom szerint a fenntartható vidéki turizmus fejlesztése és a vidék gazdasági, környezeti és társadalmi szerepének megerősítése kiemelkedő fontosságú. A szekunder adatok is azt mutatják, hogy Románia központi régiója az utóbbi néhány évben jelentős fejlődésen esett át. Ennek köszönhetően Nyárádmente vonzóbbá vált a turisták körében, így a látogatottság növekedésével a vidéki területek gazdasági növekedést produkáltak, míg infrastrukturális szempontból egyre több a beruházások mértéke.

A Nyárádmente vidéki térségére jellemző, alternatív turizmushoz kapcsolódó tevékenységjavaslatokat fogalmaztam meg. Alapul vettem a kérdőíves kitöltők igényeit a jövőre nézve. Számos válaszadó említette a sportturizmust, mint hiánypótló tevékenységet, beleértve a gyalogtúrázást, biciklizést, íjászatot és különféle sportrendezvényeket. Ezen belül is kiemelkedő a lovaglás és a lovas túrák, valamint a kerékpáros turizmus iránti igény. Meglátásom szerint a bicikliutak létrehozását kellene megfontolnunk és ezen belül a kerékpárbérlés lehetőségét.

A természettel és környezetvédelemmel kapcsolatos tevékenységek, mint az ökoturizmus és környezetmegóvás szintén népszerű élményt nyújthat a turistáknak. A természet adta gyógynövények és gombák jobb ismeretét célzó ökotúrák és kalandtúrák szervezését javasolnám helyi túravezetővel, aki nagyon jól ismeri ezek lelőhelyét. A kulturális és hagyományőrző programok iránt is nagy az érdeklődés, beleértve a helyi kézműves termékek bemutatását, néptáncot, falumúzeumok látogatását, népi gyermekjátékok bemutatását.

A gasztroturizmus is fontos helyet foglal el, a régió ételeinek és italainak megismerésével gasztrofesztiválok szervezése által. A gyerekeknek és fiataloknak szóló programok, mint tematikus táborok (kézműves, idegen nyelvű táborok, ének és táncoktatás), gyermek- és ifjúsági fesztiválok, valamint természetközeli foglalkozások szervezése kiemelten fontosak.

Úgy gondolom ezeknek a tevékenységeknek mind közösségépítő ereje van, melynek köszönhetően összetartóbb, közelebb emberi kapcsolatok jöhetnek létre, helyi vállalkozásokat kövacsolna össze, ezáltal Nyárádmente térsége versenyképesebb maradna. Fókuszálnék ugyanakkor a környezettudatosságra való nevelésre az iskolákban, ezt gyakorlatban szervezett, természetjáró gyalogos túrák keretén belül lehetne megvalósítani, összpontosítva a természetvédelemre.

Célszerűbb lenne több idegen nyelvű információs táblát, útbaigazítót kihelyezni minden nyárádmenti településen.

Saját meglátásom szerint, ha mindannyian egy fejlettebb vidéki térséget szeretnénk fenntartani, akkor életminőségünk megőrzésére kell törekednünk. Ezt az általam végzett primer adatok elemzése is alátámasztja, miszerint a környezettudatosság és a fenntarthatóság elengedhetetlen az utazások során a térségre látogatók körében.

Számos módja van az alternatív turizmusformák népszerűsítésének. Napjainkban, olyan lehetőségek adóttak, mint például offline és online marketing kampányok, legyen az rádióhirdetés, reklámtábla vagy óriás plakát, akár weboldalon vagy influencerek által közzétett helyszínek. Például a helyi kézműves termékek, ételek és italok népszerűsítése, valamint a kulturális események és rendezvények támogatása révén. Turisztikai szolgáltatások fejlesztése, mint vezetett gyalogos túrák, gasztronómiai és borászati programok. Az ilyen politikák megvalósításához fontos, hogy a kormány, az idegenforgalmi hatóságok, a helyi közösségek és az üzleti szereplők együttműködjenek. Ez magába foglalhatja a közös tervezést, konzultációt és partnerségek kialakítását. Végrehajtásuk során rendszeres megfigyelésre és értékelésre van szükség annak érdekében, hogy fenntartható eredményeket érjünk el és szükség esetén módosítani lehessen a stratégiákat.

Ahhoz, hogy növelni tudják a térség vonzerőjét, szükség van a turisztikai infrastruktúra fejlesztésére és a már meglévő útvonalak, szálláshelyek javítására. Különböző célcsoportok számára a Nyárádmenti térség vonzóbbá tehető összetett turisztikai csomagokkal, illetve ajánlatokkal. Könnyen elérhető turisztikai információval és tanácsadással hozzájárulhatunk

az utazó szabadidő programjának megtervezéséhez és a lehető legjobban kihasználják az alternatív turizmus adta lehetőségeket.

6 Összefoglaló

Szakdolgozatomban Nyárádmente térségéhez kapcsolódó alternatív turizmusformák vidékfejlesztésre gyakorolt hatását vizsgáltam. Először a **Szakirodalmi áttekintés** fejezetben meghatároztam a turizmus rendszerét, majd bemutattam az alternatív turizmusformákat, amelyek leginkább jellemzőek a térségre, azok kapcsolatát a környezettel és a vidékfejlesztéssel. Az **Anyag és módszer** fejezetben az általános vizsgálati módszerek kerültek bemutatásra, amelyet a saját kutatási célom feldolgozására alkalmaztam. Ezt követően a **Saját kutatás eredményei** fejezetben a Közép Romániai NUTS2 fejlesztési régió NUTS3 alrégióinak rangsorolását készítettem el pontszám módszerrel, az Eurostat és Románia Hivatalos Statisztikai oldaláról begyűjtött turisztikai adatok alapján. Végezetül **A kérdőíves felmérés eredményei és értékelése** fejezet kapott helyet, amelyet kvantitatív kutatás módszerrel, a kérdőíves felmérés segítségével készítettem el. Felmértem a Nyárádmentére látogatók alternatív turizmushoz kapcsolódó igényeit. Röviden ismertettem a térség természeti értékeinek, mint kulturális örökségének kínálatát. **A következtetések és javaslatok** részben az általam végzett primer kutatásból eredő konklúziókat vontam le, megemlítve néhány alternatív turizmushoz kapcsolódó tevékenységet, amely hiánycikk napjainkban. Tömören megfogalmaztam, olyan eszközöket, amelyek által népszerűsíthetők ezek az alternatív turizmusformák.

Feltett hipotézisem, miszerint **Az alternatív turizmusformák elősegítik a Nyárádmente térség értékeinek felfedezését és megismerését az idelátogatók körében**, bebizonyosodni látszott. A kérdőíves kutatás eredményei is alátámasztják, hogy Nyárádmente népszerű turista célpont, amelynek következtében nő a térség gazdasága, az infrastrukturális fejlesztések mennyisége és a fenntarthatóságot célzó életminőség javulása vidéki területeken.

A dolgozat terjedelme miatt nem volt lehetőségem minden helyi természeti és kulturális értéket belefoglalni, de ez lehetne a jövőre nézve egy újabb kutatási téma. A térség látványosabb szemléltetése érdekében a Nyárádmentét bemutató vonzerőleltár elkészítése is egy jövőbeni projekt lehetne. Érdekesnek találom újabb felméréseket végezni az adatok frissítése érdekében, hogy még konkrétabb eredményekhez juthassunk. Ugyanakkor a közeljövőben szeretnék elvégezni egy hatástanulmányt, amely rámutat arra, hogy a jövőben felépülő autópálya, amely átszeli a Nyárádmentét, milyen hatásokkal járna a helyi lakosság

életében. Kutatásom során mélyebb betekintést nyertem a vidékre nézve, amely gazdag természeti és kulturális örökséggel büszkélkedhet. Nem csak az ide utazók számára nyújtanak kikapcsolódási lehetőséget, hanem a helyi lakosság számára is értékesek. Tapasztalataim alapján egyre nagyobb a kereslet a kulturális rendezvények, a helyi termékek iránt. Emellett nagy az érdeklődés a természet által kínált értékek, a mozgás, a sport adta jobb életminőség iránt. Az egyetemi évek alatt szerzett tudásomat felhasználva, többek között a terület- és vidékfejlesztéshez fűződő tantárgyak anyagát, a statisztika tantárgyon belül alkalmazott módszereket, a regionális elemzéseket, az emberi erőforrás és faluszociológia tárgyakat, valamint a természetvédelmi ismeretek és környezetvédelemmel kapcsolatos tantárgyak ismereteit, továbbá a tanulmányi kirándulásokon szerzett élményeket és tapasztalatokat felhasználva átfogóbb képet kaptam a témával kapcsolatban.

Végző soron az alternatív turizmusformáknak kulcsfontosságú szerepe van a vidékfejlesztésben. Elősegítik a gazdasági diverzifikációt, a kulturális megőrzést, a fenntarthatóságot és a közösséget erősítik.

7 Irodalomjegyzék

1. *Agentia pentru Dezvoltare Regionala Centru*. (2022. December 22). Forrás: regio-adrcentru.ro: <http://www.adrcentru.ro/categorii/turism/>
2. Alexandru, I., & Jan A., W. (2012. November). *Revista Romana de Geografie Politica*. Forrás: ResearchGate: <https://researchgate.net>
3. Ásványi, K. (2022). *Fenntarthatóság a turizmusban*. Budapest: Akadémiai Kiadó.
4. Bernschütz et al., M. (2016). *Marketing esettanulmányok*. Budapest: Akadémiai Kiadó.
5. Birtók Kovács, F. (2003). *Nyárádremete monográfiája*. Csíkszereda: Státus Kiadó.
6. Bódis, G. (2018). *Mind the Gap Kreatív turisztikai coaching*. Akadémiai Kiadó.
7. Bodorkós, B. (2010). Társadalmi részvétel a fenntartható vidékfejlesztésben: A részvételi akciókutatás lehetőségei. Gödöllő.
8. Central Board of Secondary Education. (2014). *Intruduction to Tourism and Hotel Industry*. Delhi: I G Printers Pvt. Ltd, New Delhi.
9. Ciobanu, R. (2016. január). Forrás: ResearchGate: <https://www.researchgate.net/>
10. Csapó, J. (2019). *A turizmus politika és turizmusirányítás elmélete és gyakorlata az Európai Unióban*. Budapest: Akadémiai Kiadó.
11. *Directia Regionala de Statistica ALBA*. (2023. Május 23). Forrás: <https://alba.insse.ro/produse-si-servicii/statistici-regionale/>
12. Duray, B. (2016). *Fenntartható turizmus, felelős vidékfejlesztés*. Szent István Egyetem, Gödöllő.
13. ERDÉLYI KÁRPÁT EGYESÜLET. (2020). *Barangolások a Mező- havas környékén és a Bekecsen*. Forrás: www.turazas.ro: <http://www.turazas.ro/10.4/index.htm>
14. Erdélyi, K. E. (2019). *Vityal- vára*. Forrás: EKE Marosvásárhely: <https://vt.ekemvh.ro>
15. *Eurostat*. (2023. Május 3). Forrás: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/TOUR_OCC_ARN2/default/table?!ang=en
16. Focus Eco Center. (2012). *A Só útja Marosszentgyörgytől Parajdig*. Forrás: Focus Eco Center: <https://focuseco.ro>
17. GAL, V. (2014-2020). *Strategia de Dezvoltare Locala*. Románia.
18. Gligor, R. L. (2021. 08 13). *Népújtság*. Forrás: <https://nepujtsag.ro>
19. Glózik, K. (2011). A turizmus és szabadidő eltöltésének lehetőségei Magyarországon a dualizmus korában különös tekintettel Békés megyére (1867-1914).
20. Gonda, T. (2022). *Alternatív turizmus*. Budapest: Akadémiai Kiadó.
21. Horváth, A. (2008). *Falusi turizmus- Vidékfejlesztés*. Erdélyi Magyar Adatbank.
22. Jászberényi et al. (2022). *Vonzerőfejlesztés a kulturális és aktív turizmusban*. Budapest: Akadémiai Kiadó.
23. Jászberényi, M., Boros, K., & Miskolczi, M. (2022). *Vonzerőfejlesztés a kulturális és aktív turizmusban*. Budapest: Akadémiai Kiadó.
24. Kőszegi, I. R., & Egri, Z. (2019). *Vidékefejlesztés jegyzet*. Kecskemét: MTA KRTK RKI Alföldi Tudományos Osztály.
25. Lengyel, M. (2004). *A turizmus általános elmélete*. Budapest: Heller Farkas Gazdasági és Turisztikai Szolgáltatások Főiskolája.
26. Michalkó, G. (2008). A turisztikai tér társadalomföldrajzi értelmezésének új dimenziói. Budapest: Magyar Tudományos Akadémia Földrajztudományi Kutatóintézet.

27. Michalkó, G. (2016). *Turizmológia*. Akadémiai Kiadó.
28. Michalkó, G. (2016). *Turizmológia*. Budapest: Akadémiai Kiadó.
29. Milvus, G. (2022). *Arii protejate Natura 2000 in Valea Nirajului si a Tarnavei Mici*.
Forrás: Milvus Group: <https://milvus.ro>
30. Ministerul Agriculturii si Dezvoltare Rurala. (2022. november 22). Planul National Strategic 2021-2027.
31. Ministerul Agriculturii si Dezvoltarii Rurale. (2011-2013). Plan de Dezvoltare Locala Microregiunea Valea Nirajului.
32. Nyárádmente LEADER, E. (2010). *Leader a Nyárád mentén*. Forrás:
<https://www.nirajleader.ro>
33. Piskóti, I. (2016). *Régió- és településmarketing Marketingorientált fejlesztés, márkázás*. Akadémiai Kiadó.
34. Programul National de Dezvoltare Rurala 2014-2020. (2013). Románia.
35. Puczkó, L., & Rátz, T. (2005). *A turizmus hatásai*. Budapest: Aula Kiadó.
36. Puczkó, L., & Rátz, T. (2017). *Az attrakciótól az élményig*. Budapest: Akadémiai Kiadó.
37. Rechnitzer, J., & Smahó, M. (2016). *Területi politika*. Budapest: Akadémiai Kiadó.
38. Strategia de dezvoltare rurala a Romaniei 2014- 2020. (dátum nélk.).
39. Szélyes, F. (dátum nélk.). *Csúrszínház*. Forrás: <https://csurszinhaz.ro>
40. Tóth, É. (2016). Az ökoturizmus keresletének eleméze a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság területén. Keszthely, Magyarország.
41. Világbank, W. (2023). *Trading Economics*. Forrás: Trading Economics:
<https://tradingeconomics.com>

8 Internetes hivatkozások

1. INTERNET1: <https://sokszinuvidek.24.hu/> (2024.március. 12.)
2. INTERNET2: <http://www.adrcentru.ro/>(2022.december.3.)
3. INTERNET3: www.nyaradmente.ro (2024.március.16.)
4. INTERNET4: www.ekemvh.ro/maria-ut/ (2023.december.16.)
5. INTERNET6: <https://milvus.ro> (2023.június.24.)
6. INTERNET7: <https://alba.insse.ro> (2023.április.15.)
7. INTERNET8: <https://nirajleader.ro> (2024.március.10)
8. INETRNET9: Statistics | Eurostat (europa.eu) (2023.március.30.)
9. INTERNET10: <https://www.focuseco.ro/so-utja-2/a-so-utja-marosszentgyorgytol-parajdig> (2024.március.29.)

9 Ábrák és táblázatok jegyzéke

Ábrajegyzék

1.ábra: A turizmus rendszere	6
2.ábra: Az alternatív turizmusformák kapcsolata a vidékfejlesztésben.....	14
3.ábra: Románia vidéki populációjának aránya 2015-től 2022-ig.....	20
4.ábra: A NUTS2 Közép- Romániai fejlesztési régió és a NUTS3 alrégiók	21
5.ábra: Nyárádmente térsége, a Nyárád- folyó mentén elhelyezkedő települések	22
6.ábra: A megyei népesség és turisták száma közötti összefüggés 2018-ban	29
7.ábra: A válaszadók életkor szerinti megoszlása	31
8.ábra: A válaszadók foglalkozás szerinti megoszlása	32
9.ábra: A megkérdezettek családi állapot szerinti megoszlása	33
10.ábra: Turisztikai célból tett utazások aránya	33
11.ábra: Fő alternatív turizmusformák, amelyek a turistát a Nyárádmenti térségre vonzották	34
12.ábra: Nyárádmente térség látogatása évszakonként ábrázolva	35
13.ábra: A minta szolgáltatások és infrastruktúra minőségére vonatkozó elégedettség megoszlása	36
14.ábra: Az információs szolgáltatások minőségének eloszlása a turisták elégedettségi szintje szerint	37
15.ábra: A válaszadók elégedettségére vonatkozó megoszlása Nyárádmente turisztikai kínálatával kapcsolatban.....	37
16.ábra: Az alternatív turizmus kínálatának minőségéhez kapcsolódó elégedettségi szintek megoszlása	38
17.ábra: Ajánlási hajlandóságot szemléltető oszlop diagram Nyárádmente térségét tekintve	39
18.ábra: A fenntarthatóság és környezettudatos utazás jelentősége a Nyárádmentére tett utazás során	39
19.ábra: Várt turisztikai tevékenység típusok Nyárádmentén a jövőre nézve.....	40
20.ábra: A MiniNyárád Látogatóközpont megnyitója	42
21.ábra: Mocsári kockásliliom (Fritillaria meleagris)	44
22.ábra: A mikházi csúrszínház	46

23.ábra: A Mária- út földrajzi elhelyezkedése Európában	47
24.ábra: A Mária zarándokút turistajelzés a Bekecs- hegy aljában Nyárad Selye irányában...	48
25.ábra: A bekecsi Szent Antal kápolna és Nyárad Selye látképe 2024 januárjában	50

Táblajegyzék

1. táblázat: A szálláshely-szolgáltatást jellemző mutatók a 2019 és a 2021-es évben a NUTS2 RO12 régió szerint	25
2.táblázat: A 2018-as év adatai	26
3.táblázat: A 2018-as év pontszámai alapján készült skála	27
4.táblázat: A NUTS3 megyék skála szerinti pontszámozása a 2018-as időszakra	27
5.táblázat: A NUTS3 alrégiók rangsorolása	28

10 Melléklet

Az alternatív turizmusformák hatása Nyárádmente vidéki térségeire

A Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Vidékfejlesztési Agrármérnök Bsc szak végzős hallgatójaként aktív kutatást végzek szakdolgozatomhoz kapcsolódóan, amelynek témája az alternatív turizmusformák vidékfejlesztésre gyakorolt hatása Nyárádmentén. Ehhez kérném ismerőseim segítségét. A kérdőív kitöltése maximálisan 10 percet vesz igénybe. Az összegyűlt adatok szakdolgozatomban kerülnek feldolgozásra.

5/1 szakasz

1. Az Ön e-mail címe:

2. Kérem, adja meg életkorát: *

- ☐ 18- 24 év között
- ☐ 25- 34 év között
- ☐ 35- 44 év között
- ☐ 45- 54 év között
- ☐ 55- 64 év között
- ☐ 65 év felett

3. Az Ön neme? *

- ☐ Férfi
- ☐ Nő

4. Foglalkozása?

- ☐ Diák
- ☐ Alkalmazott
- ☐ Vállalkozó
- ☐ Munkanélküli
- ☐ Nyugdíjas
- ☐ Egyéb:

5. Melyik megyében lakik? *

Ha Magyarországon vagy más országban lakik, kérem válassza azt a lehetőséget a lista végéről.

☐ Arad	☐ Harghita	☐ Prahova
☐ Argeş	☐ Hunedoara	☐ Satu Mare
☐ Bacău	☐ Ialomiţa	☐ Sibiu
☐ Bistriţa-Năsăud	☐ Iaşi	☐ Sălaj
☐ Bihor	☐ Ilfov	☐ Suceava
☐ Buzău	☐ Călăraşi	☐ Teleorman
☐ Botoşani	☐ Cluj	☐ Timiş
☐ Brăila	☐ Constanţa	☐ Tulcea
☐ Braşov	☐ Covasna	☐ Vâlcea
☐ Dolj	☐ Caraş-Severin	☐ Vaslui
☐ Dâmboviţa	☐ Maramureş	☐ Vrancea
☐ Alba	☐ Mureş	☐ Bukarest
☐ Galaţi	☐ Mehedinţi	☐ Magyarország
☐ Gorj	☐ Neamţ	☐ Külföld - egyéb
☐ Giurgiu	☐ Olt	

6. Családi állapota? *

- ☐ Házas / kapcsolatban, gyerek nélkül
- ☐ Házas / kapcsolatban, gyerekekkel
- ☐ Egyedülálló, gyerek nélkül
- ☐ Egyedülálló, gyerekekkel
- ☐ Egyéb:

7. Járt- e már Nyárádmentén? *

- ☐ Igen
- ☐ Nem

5/2 szakasz

Ismerem Nyárádmentét

8. Hány alkalommal látogatta már Nyárádmentét turisztikai céllal? *

- ☐ 1-2 alkalommal
- ☐ 3-5 alkalommal
- ☐ Több mint 5 alkalommal

9. Melyik alternatív turizmusforma vonzotta Önt Nyárádmente térségére? *

- Természetjáró turizmus (gyalogos túra, kerékpározás)
- Kulturális turizmus (kulturális programok, helyi hagyományok, fesztiválok)
- Gasztroturizmus (a régió ételeinek és italainak megismerése)
- Falusi turizmus (a tájegység életét és kultúráját megismerő utazás)
- Agroturizmus (mezőgazdasági, állattenyésztési tevékenység)
- Környezettudatos turizmus (pl. ökoturizmus, fenntartható utazás)
- Zarándok turizmus (vallás vonzatú, testi-, lelki feltöltődés)
- Egyéb:

10. Milyen szálláslehetőséget választott Nyárádmente látogatásakor? *

- Szálloda
- Panzió
- Agroturisztikai panzió/ Kulcsosház
- Egyéb:

11. Melyik évszakban látogatja szívesen Nyárádmente vidékét? *

- Nyár
- Ősz
- Tél
- Tavasz

12. Mennyire volt elégedett a helyi szolgáltatásokkal és infrastruktúrával? *

A szálláshelyek minősége, a turisztikai látványosságok megközelíthetősége.

1	2	3	4	5	6
Nem					Nagyon
elégedett					elégedett

13. Kérem, pontozza 1-től 6-ig, hogy mennyire volt elégedett a Nyárádmente turisztikai információs szolgáltatásaival. *

(pl. információs táblák, turisztikai irodák, online információk stb.)

1	2	3	4	5	6
Elégedetlen					Elégedett

14. Kérem, értékelje 1-től 6-ig, hogy mennyire volt elégedett a Nyárádmenti térség turisztikai kínálatával. *

1	2	3	4	5	6
Elégedetlen					Elégedett

15. Mennyire volt elégedett az egyes Nyárádmenti alternatív turizmusformák kínálatának minőségével? *

Túraútvonalak járhatósága, rendezvény helyszínek minősége stb.

1	2	3	4	5	6
Nem					Elégedett
elégedett					

16. Mennyire lenne hajlandó ajánlani Nyárádmente vidékét alternatív turizmus célpontként másoknak? *

1	2	3	4	5	6
Teljes					Egyáltalán
mértékben					nem

17. Mennyire fontos szempont Önnek a fenntarthatóság és a környezetvédelem az utazás során? *

1	2	3	4	5	6
Nem fontos					Nagyon
					fontos

18. Milyen típusú turisztikai tevékenységet várna el a jövőben Nyárádmente vidéki térségén? *

- ☐ Kézműves foglalkozások
- ☐ Kézműves termékek értékesítése
- ☐ Természetjáró gyalogos/ kerékpár túrák
- ☐ Lovaglás és lovas kocsikázás
- ☐ Helyi termékek vásárlása és kóstolása
- ☐ Kulturális rendezvények látogatása
- ☐ Helyi kulturális helyszínek bemutatása
- ☐ Borkóstolók
- ☐ Egyéb:

19. Ön szerint Nyárádmente térsége ideális helyszín az alternatív turizmus számára? *

- ☐ Igen
- ☐ Nem

20. Írjon egy alternatív turizmushoz kapcsolódó tevékenységet, amely Ön szerint hiánycikk Nyárádmente vidéki térségében. *

5/3 szakasz

Nem ismerem Nyárádmentét *

21. Ellátogatna Nyárádmentére? *

- ☐ Igen
- ☐ Nem

5/4 szakasz

22. Ha válasza igen, milyen célból látogatna el a térségre? *

- ☐ A tájegység megismerése
- ☐ Kulturális tevékenységek és látványosságok felfedezése
- ☐ Zarándoklat
- ☐ Túrázás
- ☐ Helyi termékek megismerése
- ☐ Pihenés és kikapcsolódás vidéki környezetben
- ☐ Egyéb

23. Melyik évszak lenne a legideálisabb Nyárádmente látogatásához? *

- ☐ Nyár
- ☐ Ősz
- ☐ Tél
- ☐ Tavasz

24. Milyen szálláslehetőséget választana? *

- ☐ Agroturisztikai panzió/ kulcsosház
- ☐ Panzió
- ☐ Szálloda
- ☐ Kemping

5/5 szakasz

Vége

Köszönjük, hogy kitöltötte a kérdőívet!

11 Végjegyzetek

ⁱ Robert Glücksmann (1929) német közgazdász turizmus definíciója

ⁱⁱ Walter Hunziker és Kurt Krapf svájci közgazdászok

ⁱⁱⁱ Idegenforgalmi Tudományos Szakértők Nemzetközi Szövetsége

^{iv} Paul Bernecker osztrák közgazdász

^v Neil Leiper ausztrál turizmus kutató

^{vi} Kereskedelmi Világszervezet, amely egy multilaterális kereskedelmi szervezet, székhelye: Genf, Svájc (1995.január.1-én alapítva)

^{vii} Bruttó hazai termék (Gross domestic product)

^{viii} Magyar közgazdász, nemzetközi turizmuszakértő, egyetemi tanár; Budapest, 1974.augusztus. 14- Budapest, 2015. május. 10.

^{ix} X generáció: az 1965-as és 1979-es év között születettek

Y generáció: az 1980 és 1994-es évben születettek

Z generáció: az 1995-ben és 2009 között születettek

Alfa generáció: 2010 után születettek

^x A döntések a lehető legalacsonyabb szinten vagy a hatásukat leginkább kifejtő területen szükséges meghozni, így például inkább lokálisan, mint országos szinten.

^{xi} A Közös Agrárpolitika (KAP) az Európai Unió mezőgazdasági támogatási rendszerének a neve.

^{xii} Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezete (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) Olyan világörökségi helyszínek, amelyek kulturális vagy természeti szempontból egyedinek számító értékek.

^{xiii} A világon egyedülálló hálózat, az Európai Unió tagállamaiban található természeti területek összefüggő rendszere, amelynek célja a növény-, állatvilág és a természetes élőhelyek fennmaradása és megőrzése.

^{xiv} A castrum latin szó, eredeti jelentése: tábor, később vár értelemben használták. A római korban a katonai tábort jelentette.

^{xv} 1920. június. 4-én a Versailles- i Nagy Trianon palotában aláírt békediktátum, amely megpecsételte Magyarország sorsát, így elveszítve területe kétharmadát.

NYILATKOZAT

szakdolgozat nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve: Nagy Noémi
A Hallgató Neptun kódja: BXBPGF
A dolgozat címe: Nyárádmente turizmusa- Az alternatív turizmusformák nyújtotta lehetőség a vidékfejlesztésben
A megjelenés éve: 2024
A konzulens intézetének neve: Matematika és Természettudományi Alapok Intézet
A konzulens tanszékének a neve: Matematika és Modellezés Tanszék

Kijelentem, hogy az általam benyújtott szakdolgozat egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, és az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

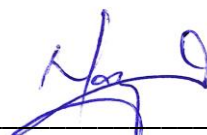
Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkori szellemitulajdon-kezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitori rendszerébe. Tudomásul veszem, hogy a megvédett és

- nem titkosított dolgozat a védést követően
- titkosításra engedélyezett dolgozat a benyújtásától számított 5 év eltelte után

nyilvánosan elérhető és kereshető lesz az Egyetem MATER Hallgatói Dolgozatok repozitoriumában.

Kelt: 2024. április 28.

Hallgató aláírása

NYILATKOZAT

Nagy Noémi (név) (hallgató Neptun azonosítója: BXBPGF) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a szakdolgozatot áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A szakdolgozatot a záróvizsgán történő védeésre javaslom / nem javaslom¹.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem^{*2}

Kelt: 2024. április 28.

belső konzulens

¹ A megfelelő aláhúzendó.

² A megfelelő aláhúzendó.